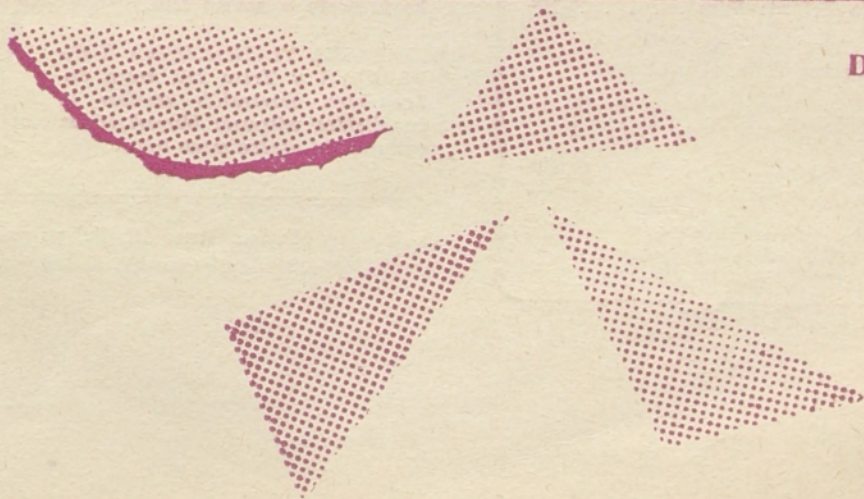

MLADIKA

LETO I. - ŠTEV. 10

DECEMBER

*Blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto 1958 želijo:*

**Vsem sotrudnikom in bralcem uredništvo in uprava
»MLADIKE«**

DUHOVSKA ZVEZA v Trstu bralcem in sotrudnikom z željo, da bi jih »Mladika« razveseljevala in plemenitila njihovo mišljenje in da bi prinašala v slovenske družine čisto resnico in blagovest Evangelija.

MARIJANIŠČE na Opčinah želi gg. duhovnikom in vsem svojim dobrotnikom po župnijah blagoslovljen božič in srečno novo leto.

SLOVENSKA PROSVETA pozdravlja za božič vse krajevne organizacije in prijatelje slovenskega prosvetnega dela in jim želi mnogo uspehov v novem letu.

SLOVENSKA DIJAŠKA ZVEZA in **DEKLISKA ZVEZA** ter ostale verske organizacije žele svojemu članstvu in njihovim družinam blagoslovljene praznike.

SLOVENSKO KATOLISKO PROSV. DRUŠTVO V GORICI želi vsem prosvetarjem in vsem Slovenceim na Goriškem in po svetu prelepo božično duhovno preropenje.

SKAVTSKA DRUŽINA bo v velikih praznikih tesno duhovno združena ob jaslicah. Pozdravlja vse svoje prijatelje in dobrotnike.

SLOVENSKI ODER pozdravlja vse svoje člane in obiskovalce dramskih prireditev. Srečen božič!

SLOVENSKA MARIJINA DRUŽBA v Rojanu svojim članicam in vsem slovenskim družinam v Rojanu.

ODBOR ZA KATOLIŠKI DŌM v Gorici vošči vesel božič in srečno novo leto vsem prijateljem in podpornikom v upanju, da bomo kmalu s skupnimi naporii videli kronano naše prizadevanje.

PEVSKI ZBOR - SKEDENJ želi vesele praznike vsem prijateljem, dobrotnikom in vsem škedenjskim slovenskim družinam.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB bo v božičnih praznikih v duhu tesno povezan med seboj, s prijatelji in z vsemi Slovenci po svetu.

KINO DVORANA BAZOVICA želi v praznikih in v novem letu čim bolj zadovoljiti svoje obiskovalce.

RADIJSKI ODER želi, da bi s čim boljšimi oddajami zadovoljil in razveseljeval svoje drage poslušalce. Vesel božič!

KINO TABOR V DOLINI želi svojim dragim obiskovalcem mnogo zdravega razvedrila v praznikih in v novem letu.

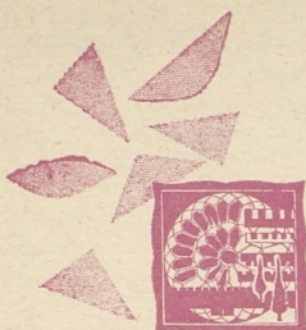
SLOVENSKA KATOLISKA SKUPNOST želi srečne praznike svojim prijateljem in somišljenikom. Vsem Slovenceim pa želi v novem letu popolno uveljavitev demokratičnih načel in srečno svobodno življenje.

»**KATOLISKI GLAS**« pozdravlja svoje bralce in jim želi vesele praznike in srečo v novem letu.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA v Trstu želi vsem dobrotnikom slovenskih revežev in župnijskim odborom blagoslovljene praznike in srečno novo leto.

Ta številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 številčk) 600 (800) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 2¼ dolarja.

MLADIKA

1957

10

IZHAJA VSAKO PRVO
NEDELJO V MESECU

Uredila

Jože PETERLIN in Dušan JAKOMIN

VSEBINA

Dr. Jakob Ukmar: Božične misli . . .	145
Mirko Javornik: Pesem o božični pesmi . . .	146
Slavko: Božič . . .	147
Rafko Vodeb: Zakaj se je Sinzo spreobrnil . . .	149
Rafko Vodeb: Zorko Simčič: Clovek na obeh straneh stene . . .	150
Martin Jevnikar: Dve pesniški zbirki . . .	152
Jože Peterlin: Pesem besede in pesem barve . . .	153
Henri Ghéon: Ivica . . .	154
Vesna: Trka . . .	156
Klavdij Repič: Boj za resnico . . .	157
Egidij Vršaj: Podržavljenje, da ali ne? . . .	157
Franc Jeza: Moč ljubezni . . .	159
Ljudska prosveta . . .	159
Glasba . . .	160
Marij Maver: Otožna pesem male marjetice . . .	161
Bruna Pertot: Božična pesem . . .	162
Drago Štoka: Srečanje pred prazniki . . .	162
Lojze Škerl: Jaslice . . .	162
Vijolica Fonda: Odrešenje . . .	163
Zemlja: Sveta noč . . .	163
Radio . . .	164
Bojan Pavletič: Slovani in sport . . .	165
Razgledi . . .	166
Miranda Zafred: Film . . .	168

Uredništvo: Trst, Via Trento 2
Gorica, Riva Piazzutta 18

Uprava: Trst, Chiadino in Monte
1109, tel. 90-315 (Aldo Stefančič)

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica
Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

božične misli

Bliža se sveti dan Gospodovega rojstva in tako želi Mladika poslati svojim sotrudnikom in bralcem božične pozdrave in božična voščila. Saj ga ni med nami človeka, da bi šel božič neopažen mimo njega, in v našem narodu menda ni odraslega, ki bi se mogel docela izogniti močnemu vtisu svetega večera, četudi se ponekod trudijo, da bi božič črtali iz koledarja našega ljudstva.

Božič sicer nima tiste pretresljive majestete velikonočnih praznikov, pač pa je to dan poln svete krščanske poezije in ljubke domačnosti, ko se družinski člani, povezani med seboj ne le po krvnem sorodstvu ampak tudi po istih verskih idealih, shajajo okrog jaslje in božičnega drevesca ter se tako družinska vez, pokrepčana po božičnem duhu, spet na novo učvrsti.

Božič nas vsako leto dviga iz prozaične vsakdanjosti in nas vabi, naj se zazremo v visoke ideale božje resnice, bratstva, sloge in miru. Bolj ko kdaj prej smo tega klica potrebni v sedanjih časih, ko je teoretični in praktični materializem zaslužnil mnoge narode, ko nebrzdani nacionalizmi onemogočajo mirno sožitje sosednjih ljudstev, ko blazna oboroževalna tekma grozi z uničenjem človeškega rodu z vsemi kulturnimi dobrinami vred. Svetovni mir visi dejansko na prav tanki nitki.

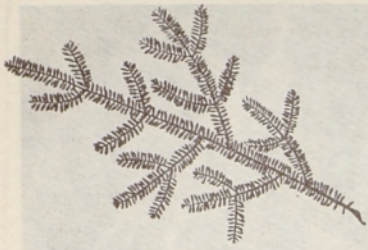
Človeštvo je žalostno razkrojeno ne le na politični Vzhod in Zahod, ampak še bolj v svetovnem nazoru glede največjih življenjskih vprašanj. Na eni strani množica takih, ki vidijo izključno v materialnih dobrinah napredek in rešitev človeškega rodu; na drugi strani pa peščica takih, ki sicer ne zametujejo materialističnih udobnosti, vendar trdno verujejo v prednost duha in v odločilno moč duhovnih dobrin, posebno tistih, ki jih je narodu prineslo krščanstvo. Moderni človek iz onega tabora je ves omamljen od tehničnega napredka in misli, da se z atomsko silo in s streljanjem raket v svetovni prostor pričinja nova doba v zgodovini človeškega rodu, doba, ko se bo človek prosto sprehajal med raznimi svetovi in ne bo več potreboval starega upokojenega Boga stvarnika. Usodna zmeta! Saj se brezumna materija ne more gibati po pravilih umne matematike, če ni nad njo veliki mojster, ki je pognal svoje satelite ali sputnike že pred milijardami let.

Mi mladikarji radi priznavamo vse prave materialne dobrine modernega napredka, naj že prihajajo od Vzhoda ali od Zahoda; vendar smo prepričani, da so duhovne dobrine neizmerno večje vrednosti. Prav tako smo prepričani, da ne bo mogel zgolj tehnični napredek ustvariti nove dobe v zgodovini narodov. Ne materialni napredek, temveč duhovne struje, te so rezale in režejo nove dobe v teku tisočletij. Ne bo se tedaj pričela nova doba, ko bomo poleteli na Luno, pač pa tedaj, ko bo božja resnica premagala materialistične zmote, ko bo krščanska ljubezen pogasila sedanje sovraštvo in ko se bomo s slovanskimi brati na Vzhodu zedinili na Petrovi skali.

To so misli, ki se nam porajajo, ko ob letošnjem božiču zremo v jaslice, v Detece božje. Od tam bo Mladika zajemala moč za nadaljnje delo; z lepo slovensko besedo dvigati naše ljudstvo k versko-moralnim idealom naših dedov, da se ohrani narod zdrav na svoji grudi in učaka božični mir resnične svobode.

V tem smislu želimo vsem sotrudnikom in bralcem vesel in blagoslovljen božič.

Dr. JAKOB UKMAR

Pesem o božični pesmi

Mirko Javornik

PRVA KITICA

Ko so prve zvezde začele militi sveti večer, se je žalostna in na smrt osamelega srca vračala s pokopališča kakor že tolikokrat na ta dan. Natančno pred petindvajsetimi leti sta ji dva gluha groba požrla vso srečo, kar je je kdaj imela. V enega so položili njega, v drugega njunega sinka. Na prvi grob je nocoj nesla nekaj poslednjih rož, na drugega je zasadila smrečico s svečkami, da bodo svetile obema. Eno in drugo je pokropila s solzami, ki jih je mraz spreminjal v ledene iskre, brž ko so padle na rože in na smrečje.

Vso pot nazaj ji je srce kljuvala ena sama misel: »Srebrna poroka ... srebrna poroka ... s smrtjo ... s smrtjo ...« Še po mestu je jokala, da ni skozi solze videla ne ljudi, ne božične bleščave in bogastva. Da je nekje v življenju, se je zavedela šele, ko je skozi vrata, odprta v cerkev, privrelo tiho orgljanje ...

Ni imela kam in zazdelo se ji je, da bo nocoj v cerkvi še najbolj doma. S praga je skozi napol razsvetljeno hišo božjo videla jaslice in je hotela od njih.

A tam je zagledala roj otrok z zlatimi obrazi, tako podobnih tistemu njegovemu, čigar jaslice so bile že petindvajset let grob. Sedla je daleč proč v temno klop in začela še huje jokati. Samo napol in od daleč je skozi ihtenje bolj čutila ko slišala, da se je z kora oglasila pesem ...

Nič ni vedela, kdaj jo je premagala trudnost. Veke so se ji same od sebe sklenile in pogreznile se je v spanec. Čez kdo ve kdaj se ji je zazdelo, da se je pesem spet zagnala s kora, sprva nežno in drobno, potem pa vse močneje in vse mogočneje ...

Z rastočim petjem je začela rasti tudi cerkev in se spreminjati v širono stolnico, polno slepeče, srebrne luči. Srebro je lilo skozi okna, od stropov, iz velikanskih jaslic, ki so segale čez ves prostor, kjer bi moral biti oltar. Tudi sama je bila vsa v srebrni svili, v rokah pa je imela velik šop tistih rož in smrečja, kakor ga je bila pod večer nesla na grob.

Pred jaslicami je stal mašnik, oblečen za slovesno opravilo. Razklenil je roke, ko da jo vabi. Potem je skozi sanje zaslišala glas, ki ji je bil znan, ko da je od vekomaj njen: »Pridi ...«

Počasi in boječe je šla proti njemu. Množica po sredi cerkve ji je spoštljivo odpirala pot med sabo ter jo molče pozdravljala. Z vsakim korakom in z vsakim akordom orgel, ki so spremljale njene stopinje, ji je legalo v srce več in več nepoznanega miru, ki se je spreminjal v še bolj nepoznano srečo.

Ko je stala pred njim, je vse naokoli utihnilo. Bil je prav tak, kakor je vedela, da mora biti njen

sin petindvajset let po slovesu: lep in dober. Gledala sta se brez besedi tako dolgo, da sta si s pogledi povedala vso ljubezen, kar se jima je je nazorelo v tem neskončnem času.

Potem ji je sin pomignil, naj se ozre. Tedaj je poleg sebe zagledala njega, ki je bil njegov oče. Sin jima je položil desnico v desnico in njuni roki zvezal s svojo, v srebrno poroko za sveto noč in za vekomaj ...

DRUGA KITICA

Končal je večerjo in ni čutil več nobene želje — kakor po navadi, zakaž imel je vse, kar je moči na svetu dobiti. Omamljen od poslednjega požirka bujnega vina se je razgledoval po napol prazni restavraciji. V desetinah motnih, zarošenih zrcal ni videl drugega kakor svoje votle oči, ki so mu začele pešati, da ni vedel, kdaj so mu ugasnile. Zaspal je polahko, kakor vsega nasičen otrok.

Nikdar ni sanjal, ne v snu in še manj v budnosti. Nocoj, na sveti večer, pa se mu je primerilo celo to ...

Sanjal je o njej, ki je že tako dolgo ni bilo več in ki je bila morda edino bitje, katero je imel v življenju rad. Zagledal je sebe in njo, kako sta se bila spoznala tedaj, prav na tak večer.

Tudi takrat je bil prazen, brez želja in vsega naveličan. Po večerji v restavraciji je mislil naročiti nekaj plesne godbe. A ko se je ozrl proti orkestru, so tam prav tisti trenutek prižgali na drevescu ob odru roj drobnih isker, da je bilo podobno nebu, polnemu gorečih solza. Za njimi pa je zagledal oči, ki so bile še svetlejšje od umetnih zvezd in v njih je gorelo nekaj kakor prave solze ... Bile so oči edine pevke v orkestru, ki so prazno in otožno strmele vanj.

Tedaj se je tudi v njem nekaj prižgalo. Poklical je dekle k sebi. A ko je prišlo, sta se samo gledala, dokler ga ni ona vprašala, kaj bi želel. Ni ji odgovoril ničesar in tako je odšla nazaj k odru. A skoraj še isti hip, še preden se je zavedel, da je morda smešen, so privalovili do njega tihi akordi, iz katerih se je potem vzdignil njen glas in ga presunil še bolj kakor prej njene oči ...

V teh tihih sanjah nocoj se mu je na lepem zazdelo, da spet sliši tisto njeno pesem ...

Na lepem se mu je privid menjal. Ni bilo več njenega obraza in njene bližine. Začutil pa je nekaj, česar tudi ni več poznal kaj bolj kakor take sanje. Začutil je željo ... Željo posebne vrste: da bi storil nocoj komu kaj dobrega ...

Sanjal je, da je skočil k telefonu ter naročil v list mali oglas: »Nekdo, ki ima vsega, bi rad za božič storil kaj dobrega. Kdor je potreben, naj se oglasi tam in tam ...«

Čas se je preblisnil, ko da ga ni in že se je znašel naslednji dan v svoji pisarni. Pred njo je čakalo neznansko ljudi, katerim je bilo iz oči videti, da nimajo drugega kakor stisko in želje.

Druge stotine so ga prosile po telefonih.

Naročil je deliti vsem in je dajal tudi sam ter razdal vse, do površnika, katerega je stisnil otožnemu, drgetajočemu otroku, ki niti prositi ni mogel.

Potem se mu je zdelo, da se je spet znašel v restavraciji in je videl, da ne more plačati več niti računa. Prosil je, naj mu zapišejo in naj mu pojejo na dolg še in še.

Bil je srečen in si je želel samo, da se ne bi več prebudil iz sanj in iz tiste njene pesmi, ki se je bila nocoj znova oglasila.

TRETJA KITICA

Za sveti večer je bil obljubil morda na deset krajev, da bo zadržano prišel. Toda zdaj se ni menil za nič in je mrzlično hitel domov kakor vedno, kadar mu je začelo goreti srce in ga sililo, da mora pisati pesmi. Bil je prepričan, da bo nocoj vrigel iz sebe tisto, ki ga je žgalo vse življenje, a ki se mu je uresničevalo vedno samo v sanjah. Sanje pa je v budnosti vedno pozabil in pesmi, ki bo povedala vse, kar je moral ljudem razodeti, ni bilo in ni bilo.

Zdaj se mu je zdelo, da se ga sanje po dolgih mesecih spet polasčajo in ni mogel prilike zamuditi.

Toda ko je doma sedel za mizo, sta mu misel in ogenj uplahnila. Srce mu je bilo spet tako prazno kakor papir, ki je čakal pred njim. Nebogljenost se je oziral v slepo okno, a za njim ni bilo drugega kakor noč.

Čez dolgo se mu je pogled ustavil na starinskih jaslicah, edinem spominu, ki mu je bil ostal na mater. Lučka, ki je trepetala pred njim, je zdaj pa zdaj osvetlila obraz Jezuščka, ki ga je zrl izpod priprtih vek prav tako milo in otožno kakor njegov otrok, ki so ga tisto ognjeno noč pred šestnajstimi leti ubile bombe.

SLAVKO

BOŽIC

*Sveta noč
bo razpela
svoja večna krila,
jasna, snežnobela,
ter vstopila
v brezličnost
naših dni.
Vsa zemlja bo postala oltar
in zvezde, kot sveče
planteče —
večne zarje:
in vsak izmed nas
bo prinesel svoj dar
iz svojih skritih jas.*

Dolgo je gledal tja. Bolečina, ki se je ni mogel ubraniti, mu je začela jemati zavest. Čez kdovekdaj se mu je zazdelo, da je Jezušček počasi vzdignil ročico, natanko tako, kakor jo je vzpenjal njegov otrok: ko da prosi nečesa za se, za sto tisoče drugih.

Naslednji trenutek je bil hlevček velik kakor zares, jaslice prav tako, Sinek božji pa je iz materinega naročja širil roke in vabil k sebi množice, ki so se lile tja z vseh štirih strani neba ter pe... le...

Pesnik se je znašel nekje daleč zadaj med njimi. Tisto, kar bi moral povedati vsemu svetu, mu je bilo spet prav na koncu srca. Toda — kakor zmeraj v sanjah — tudi zdaj ni imel pri roki ničesar, da bi pesem zapisal.

Ko je Sinek božji videl, da si ne upa naprej, je stopil Mariji iz naročja in je bil v hipu pri njem. Položil mu je ročico na čelo.

Pesnik je tisti trenutek zagledal, da drhtita pred njim v zraku dva drobna angelčka ter mu držita pozlačen pergament.

»Piši!« mu je tiho velel Jezus, ga je prijel za roko in mu jo začel voditi po pergamentu.

Pesnik ni videl, ne slišal ničesar. Čutil je samo, kako mu iz srca teče skozi drhteče prste ognjena, mogočna, vse obsegajoča, vse osrečujoča pesem, ki jo je nosil v sebi od zmeraj.

Bilo mu je, ko da je pisal tako dolgo, kakor ga je žgala v srcu. Ko se mu je zazdelo, da mu je Jezušček izpustil roko in da je napisal vse, je odprl oči in videl, kako angeli neso njegov spev in ga pripenjajo čez nebo. Od vse neskončne pesmi ni razločil drugega ko en sam stih, ki je v plamenečih curkih in med bučanjem množic gorel čez svet: »Mir ljudem na zemlji.«

Bil je srečen kakor človek, ki je povedal in storil vse, kar je moral, ter si ni želel več ničesar, niti prebujenja...

ČETRTRA KITICA

Bil je sam, kakor nihče v njegovi deželi. Desetine milijonov ljudi ga je malikovalo. Metali so se mu pred noge in njegovo ime napisali na mesto Boga, v katerem je videl še edinega tekmeča. Zato je zapovedal odpraviti vse, kar je spominjalo Nanj: zvonjenje in češčenje in praznike, celo tistega v spomin Njegovega rojstva. Njegovi podložniki so na sveti večer delali v tvornicah in kazalo je, da povsod še bolj vneto in dalje kakor druge dni.

Toda vedel je, da navzlic vzklikanju njemu in njegovim mislijo nocoj na vse koga in na vse kaj drugega kakor nanj in na tiste praznike, ki jim jih je naklanjal on.

Ta večer je zgodaj odslovil dvor in spremstvo. Hotel je biti s svojim srdom in s svojo pozlačeno in poveljano samoto sam.

Tja proti polnoči ga pa ni več zdržalo v gradu. Vrgel je nase plašč s kapuco za čez glavo in pokril z njim vsa znamenja svoje oblasti. Po skritem izhodu, ki ga je za primer sile poznal samo on, se je izmuznil skozi trojni obroč straž. Hotel je videti, kako ljudstvo v prestolnici izpolnjuje zapoved, da ga ni praznika razen njegovega.

Ceste so bile prazne, luči še manj ko sicer. Sem pa tja je na križišču stal stražnik ter ga sumljivo gledal, če ne nosi pod plaščem česa prepovedanega...

Hodil je dolgo, ne da bi bil srečal človeka, ali slišal živ glas. Vse je bilo zaprto in mračno.

V predmestju, najbolj oddaljenem od gradu, je med polomljenim drevjem zagledal zasneženo lopo. Skozi njene špranjaste stene so udarjali prameni luči, podobni zvezdam repaticam.

Stopil je do najširše in najsvetlejšje špranje. Pogledal je skozi njo in videl, da je lopa polna otrok, ki so vsi imeli suhljate obrazke in svetle oči, uprte v majhne, zguljene jaslice na sredi. Pred jaslicami je gorelo nekaj svečk — premalo, da bi mogel iz lope udarjati tak zvezdnati soj; premalo, da bi se samo od njihovega ognja dolge pajčevine, ki so visele od stropa in bile polne drobne rose, lesketale kakor srebro...

Čudni in nedovoljeni nočni zbor ga je razsrdil, ko je videl, za kaj gre. Že je hotel s škornjem vdreti trhlo steno ter stopiti med njo. Tedaj pa mu je korak in voljo ustavila pesem, ki so jo vzdignili otroci...

Še trikrat ali štirikrat je hotel vzdigniti nogo, a je ni mogel. Petje pa ga je prevzemalo in ga hromilo, da tudi ni mogel proč.

Na lepem se mu je zazdelo, da so se stene razmaknile in da stoji sam samcat pred tisoč in tisoč nežnimi očmi, ki so ga zrle žalostno, na moč sladko. Tako sladko, da je na lepem začutil silno, nepremagljivo željo, kakor je ni poznal pred nobenim človekom: željo, da bi ga ti drobni, premrli, bleđi, preplašeni otroci ljubili; da bi ga vsaj nekdo na svetu ljubil, samo to noč in tudi le eno samo uro.

Romal je s pogledom od enega obraza do drugega, neskončno dolgo. Sleherni par tistih otožnih, mehkih oči je vprašal: »Kaj neda, saj me boste ljubile?« Toda odgovora ni bilo nobenega.

Spraševal je vedno nagleje, tako da se je na smrt utrudil. Potem je zaprl oči ter z drobčenim glasom še enkrat ponovil: »Kaj naj vam dam, da me boste ljubili?«

Tedaj je iz jaslic sredi lope vstalo drobceno, drgetajoče dete ter počasi vzraslo do njega in nad njega. Zazdelo se je, da je seglo do neba in začel je trepetati. Tedaj je zaslišal glas, v katerem je zvenelo milijon odmevov, in glas mu je rekel: »Daj nam svobodo!«

Tisti čudni trenutek bi bil dal za njihovo ljubezen vse. A ko je hotel spregovoriti, ni bilo nikjer več ne lope, ne tisoč prosečih oči, ne svetlobe. Vse naokrog je bila nerazumljiva noč, čez katero je bežala ena sama zvezda in sejala na svet in nanj tisto usodno pesem od prej...

Zakaj se je Šinzo spreobrnil?

Prijatelj Jožiro, Japonec, konvertit, diplomirani kemik, zdaj bogoslovec, ki mu je »najprej Bog, potem pa takoj kemija«, a morete z njim resno razpravljati o Kantu in Goetheju, Tomažu in Picassu, Berdjajevu in Einsteinu, mi je oni dan ves srečen pokazal pismo, v katerem mu brat Sinzo naznanja skorajšnji krst. Osrednja točka njegovega spreobrnjenja se v živo dotakne vprašanja, ali more zgolj laicistična kultura zadovoljiti duhovne težnje in potrebe mislečega človeka. Ker zanima to vprašanje vedno močneje tudi nas Slovence, objavljam pismo s kratkim uvodom, ki ga je za »Mladiko« napisal prijatelj Jožiro.

Rafko Vodeb

»Nam Japoncem manjka nekaj, kar bi odgovarjalo krščanstvu v zapadni kulturi«. Na take in podobne trditve lahko naletite pri skoraj vseh največjih japonskih pisateljih, čeprav niso kristjani.

Japonska je ponovno stopila v stik z Zapadom v drugi polovici 19. stoletja; nova tehnika in novi duh sta jo taklo očarala, da si je hotela v najkrajšem času osvojiti evropsko civilizacijo. Ves narod se je vrigel na delo s prirojeno pridnostjo in vztrajnostjo. Danes imamo najmočnejšo industrijo v Aziji (lani smo v gradnji ladij prekosili celo Ameriko) in moderna zapadna kultura je postala last najširših ljudskih množic. Vendar na cilju nismo našli, kar smo iskali. Še vedno nam nečesa manjka.

Bahavo laicistična zapadna civilizacija se ni mogla prav vključiti v japonsko kulturno tradicijo, ta pa spet ni mogla postati življenjsko jedro uvožene civilizacije. V čem bodi torej bistvo naše kulture? S tem vprašanjem so se mučili vsi japonski misleci in razumniki, posebno zadnjih petdeset let. Bilo je mnogo bridkih žrtev (število samomorov je med pisatelji zelo visoko). Tudi kulturni ali politični nacionalizem in komunizem sta pridobila največ pristašev na račun tega vprašanja.

Če se torej kdo približa krščanstvu s te strani, po občutku praznine, ki jo v človeku zapusti zgolj laična omika, ima to dejanje veliko kulturno vrednost. Potrebno je, da se Japonska docela zave praznine, ki jo nosi v sebi.

Vprašanje, ki nas muči, je torej podobno krizi, ki jo doživlja zapadni svet, le izhodišče je drugačno: Japonci nismo »izgubljeni sin«, ampak »bogati mladenič«; naše bogastvo je tradicija, pa tudi laična zapadna kultura, ki smo si jo prevzeli. Kolikokrat se je že zgodilo, da je kdo »odšel žalosten; imel je namreč veliko premoženje«.

Sledeče pismo mladega japonskega inteligenta je živa priča tega duhovnega vrenja:

Dragi Jožiro!

Res, dolgo sem molčal. Tri leta Ti nisem napisal niti ene vrstice. Iz maminih pisem si sicer izvedel, kaj sem počel, kako sem živel; v resnici pa nisva vedela drug o drugem

ničesar, saj nisva poznala ne mišljenja, ne dejanj. Vendar se mi zdi, da sem Ti zdaj blizu, kakor da bi mi bil pisal bogvedi kolikokrat. Živo namreč čutim, da naju veže ista molitev in ista milost; njena veličina mi polni srce do vrha, brez primere. Čeprav sem dokaj časa živel nemirno in grehov polno življenje, sem bil večkrat deležen velikih milosti. Zdaj začenjam doumevati, da je Bog Ljubezen in da ne bi mogel preživeti enega samega dneva brez milosti in brez molitve. V bogoslovnih vedah sem šele začetnik in dobro vem, da je moja vera slabotna in polna zmot. Vendar grem h krstu veselo in zaupno. Krščen bom na praznik Gospodovega Razglašenja.

Dolgo sem iskal rešitve v pisanju. Menil sem namreč, da bodo lepo oblikovane plemenite besede postale meso in kri, da bodo zaživele lastno življenje, ki se bo vračalo vame, me bogatilo in mi prinašalo neizrečeno srečo. Domneval sem, da bo v njih ostalo kakor v spominu vse, kar sem izgubil; v ponovnem srečanju z izgubljenimi, a še vedno živimi stvarmi bom našel srčiko življenja.

Toda vsi poizkusi v tej smeri so bili jalovi in so zamrli pred sadom. Moje življenje je postalo — da sam nisem vedel kdaj — zgolj površinsko, zunanje, telesno. Sprevidel sem, da bo nujno prišel dan, ko ne bom mogel več ničesar zares ljubiti. Ker še nisem poznal bolečine in njene vrednosti, sem slepil samega sebe in sem v začetku pisal brez ljubezni, kar tako; na koncu pa nisem spravil iz sebe niti besede več. Razumljivo je, da se mi je v takem duševnem stanju katoliški nauk zdel nepremagljiva ovira in reči morem, da je bil ta čas upor katoličanstvu edini smoter mojega življenja. Ali bolje: neprestano in na vse sile sem iskal poti, po kateri bi se mu mogel izogniti. Večkrat me je obšla skušnjava, da bi postal katoličan iz utrujenosti in obupa.

Na srečo ni prišlo do tega. Dnevi so minevali, mene pa je držala pokonci moška vera Belgijca P. V. in Francoza P. L., ki sta me po enkrat na teden učila francoski. Ko mi je duhovnik razložil pomen reka »Dieu n'est que l'Amour«, sem se pomiril. Prav gotovo je veliko pripomogla tudi mama vera in njena ljubezen. (Ko se je nama pred tremi leti spreobrnila, sem bil ves iz sebe od jeze in zoprnosti...) In vedno bolj je rastle v meni prepričanje, da je prazno slepilo vse, kar sem prej menil o pisanju in sreči, in da je višek sreče v ljubezni; ker pa je Ljubezen Bog, se naše upanje uteši le v Njem. Zdi se mi, da so bile že vse moje prejšnje blodnje v bistvu iskanje ljubezni in Boga.

Seveda mi še zdaleč ni bilo vse jasno in lahko. Moral sem prositi za milost Boga, ki sem ga včeraj še zanikal. (Nekoč me je uslišal na tako jasen način, da me je njegova pomoč skoraj oslepila). Upri sem se, bežal, taval; stal sem pred zaprtimi vrati zapovedi, ki jih nisem mogel razumeti, in večkrat je bilo moje pričakovanje razočarano. Kot berač sem tedaj moral prositi za vero. Kljub vsemu temu sem prepričan, da se nisem spreobrnil po sili. Čutim namreč, da me je vodila milost in da me bo vodila še v bodoče; zato verujem, preprosto in vedro, v to milost. Res sem še slaboten in ne znam ne moliti ne živeti, kakor bi moral, vendar me vseeno navdaja velika sreča, ker vem, da se mi ni zdaj ničesar bati.

Za zavetnika sem si izbral sv. Janeza Evangelista, ker mi je oznanil blagovest, ko je zapisal »Beseda je meso postala;« in sv. Bernarda, katerega molitev »Spomni se, o premila Devica Marija« sem tolikokrat molil, ko mi je bilo hudo.

Vem, resnične težave se šele začenjajo; še bo žgala bolečina, a zdaj poznam njeno vrednost. Z vsem srcem hočem ljubiti Boga, vanj verovati in ga častiti.

Tvoj

Sinzo

Avrelij Lukežič: Makedonski trg

V prazničnem razpoloženju se zaziramo v dela, ki so jih ustvarili naši umetniki izven osrednje Slovenije v preteklem letu. Tipamo za njihovo mislijo, očarani od blesteče lepote, tople iskrenosti in prodornega gledanja. Razmišljamo o utripu tega našega malega življenja in ga primerjamo z utripom velikega sveta...

Intimnost, barva in pesem drobnega Krasa poje v drobni kot biser izklesani črtici Vinka Beličiča in v ateljejih naših slikarjev: Spacala, Cernigoja, Lukežiča, Cesarja, Saksida; poje ob bridken spominu na strto življenje v pesmi Ljubke Soritjeve. Potem se ta svet širi v velikem tekstu Rebele in Pahorja, vendar šteje njun delež osrednja Slovenija v svojo žetev. Nekje daleč utriplje argentinska Slovenija v novi, moderni prozi Zorka Simčiča in v razmišljajoči pesmi Franceta Papeža...

ZORKO SIMČIČ: ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE

Od študentske povesti »Prebujenje«, ki jo je nekaj več kot dvajsetletni Simčič izdal med vojno v Ljubljani, do tega »Človeka«, ki je izšel več kot deset let pozneje v Buenos Airesu, je dolga pot. S prvencem je takrat zbudil zanimanje, s »Človekom« pa je razbil začarani krog povojnega partizanskega in domobranskega spisovateljskega kramljanja, ki še vedno polni knjige, revije, liste in lističe; napisal je delo, ki daleč presega raven slovenske literarne province in ki bi poleg Kocbekovega »Strahu in poguma« edino utegnilo zanimati mednarodno leposlovno javnost.

Zunanja zgodba traja eno samo noč, spominsko pa sega pol stoletja nazaj. Simčič opisuje slovenskega begunca, »čudnega človeka«, povprečnega, brezimnega pisarčka, ki preveč išče in premalo misli in se počuti slabo med ljudmi, »ki jim je vse razumljivo in preprosto«; ki ni mogel »gledati za vsako novico samo dogodek in ne tistega neznanega za njim«; ki je odšel v svet pravzaprav brez potrebe, pa je vesel, da je zunaj, čeprav se tudi tam ne znajde in ima tako »tujini dve, domovine pa nobene«, kajti »jaz sem bil vedno begunec«. Zdaj se odpravlja na sever, kjer si je kupil kos zemlje in kjer se bo po petih letih sestal z ženo. V dremavici med spanjem in bedenjem vstajajo osebe in dogodki od mladih let: Oče, karikatura uboge podoficirske pare v stari Avstriji in prvi Jugoslaviji, ki se ne more dokopati do narednika vodnika in bi oba sina raje ubil, »kakor da bi vaju videl v tej obleki«; drobní možiček, ki je skrival svoj obup za železno disciplino in boječnost za ledeno masko, ker so se mu zaradi vernosti vsi smejali, druga žena pa ga je skoraj sovražila. Mati, »o kateri ni vedel, ali jo je res poznal ali pa se mu je to le zdelo.« Mačeha, preprostega porekla, a resnična krasotica, »domačim tujka, tujim na cesti zagonetna«; brat, po postavi in značaju pravo nasprotje Človeka.

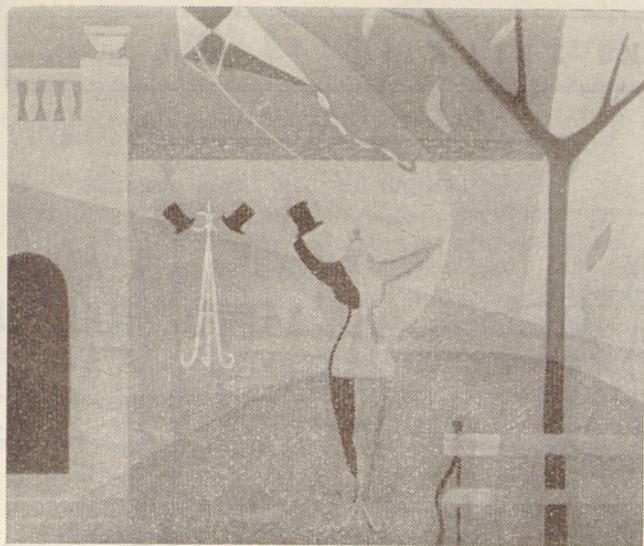
Žena Marija navadna ženska, ki jo je vzel, ker je bila sama, in ji je bil hvaležen, da ga pusti biti to, kar je. Bratova zaročenka Katja, drzna, zagonetna, usodna ženska, po odtujenosti podobna mačehi, ki vedno ve, kaj hoče, in zna to tudi doseči;

ena tistih zagonetnih, »ki po njegovem z nikomer ne govorijo« in ki »ne gredo nikdar nikomur na-proti in obraz se jim more neverjetno spremeniti, kadar očitajo«; ki ga pa prav zaradi te drugačnosti bolešno razdraži, da se ob bratovih parah (bil je domobranec) prepusti prešuštnemu razmerju z njo, ga nadaljuje med revolucijo v Ljubljani in potem v Trstu, kamor se je zatekel, in mu njeni obiski zbudijo sum, da je »na oni strani«. Po tem spominskem podoživljanju pa vstane, gre ven in sreča Katjinega brata s sporočilom, da je ona že dva meseca v Buenos Airesu in se želi z njim sestati. Potem mojstrsko opisan pogovor z njenim bratom v baru in nočnem zabavišču, ko zvemo, kaj pomeni »na obeh straneh stene«, blodnje po mestu in novi spomini (»Dokler boš sam, se ti ni treba bati«) do črnega avta, ki ga dohiti nad železniškim povozom in se za njim ustavi, da stisne oči in čaka, pa ne sliši strelav; le nekdo skoraj po otroško zajeci in »kovinast, težak predmet gluho pade na gumijasto preprogo«: »Prvič v življenju ni vedela, kaj storiti.« Njemu pa ostane dvom: iz ljubezni, ali iz sovraštva?

Vendar Simčiču ne gre za zgodbo. Zunanje dogajanje mu je le pretveza, snov, ogrodje, da more na zaznavno razumljiv način posredovati notranji svet svojih ljudi, grebsti globlje za motivi, znaki, vzroki in usodo drobnih dejanj, razvozljati skrivnostno prepletanje in medsebojno vplivanje človeških usod, ko more ena sama beseda ali pogled sprožiti kamenček, ki postane plaz. Simčič ne pripoveduje, ne modruje, ne opisuje, ampak le projicira notranje doživljanje na troje platen, ali bolje: v treh plasteh: površinsko, realno dogajanje v tisti noči; svet spominov in premišljevanja; ognjeni prebliski, intuicije, odločitve, s krvavim naporom domišljenje resnice. (Zadnja plast je pisana v ležeči pisavi). V tem je spretno upošteval (ne slepo posnemal) tehniko modernih pisateljev — Faulkner je napisal »Krik in bes« 1927.

Lojze Spacal: Dolina treh mesecev

Rudolf Saksida: Jesen 1955

Vsakogar, ki mu je pri sreju slovensko pisanje, bo presenetila in razveselila dovršenost Simčičeve pisateljske tehnike. Pri nas je namreč še vedno preveč v časti pisateljsko ljubiteljstvo in šušmarstvo. Naši pisatelji premalo bero; zato je njihovo pisanje zastarelo, površno, slab posnetek preživelih vzorov iz mladih let. Dokaz za Simčičevo tehnično znanje je izvirna zgradba novele, polna prepletov, stopnjevanja, premolkov in povzemkov; še bolj pa res izreden čut za pravo mero in za disciplino lastnih čustev. Zna obmolkniti, ko mu pride pod pero »ganljiva« beseda, ki bi zbudila v nekaterih bralcih potok solza, a bi uničila estetsko ravnotežje; pove le toliko, kolikor je potrebno v tem trenutku, za to podobno ali dejanje; na eni strani se strogo drži umetniške neprizadetosti, odmahnjenosti, na drugi strani pa doživlja v sebi usodo svojih junakov in jim pusti lastno življenje (prepričan sem, da je na koncu marsikatera oseba drugačna, kakor si jo je v začetku zamislil): odtod logična utemeljenost in neprestana notranja napetost, ki traja od prve do zadnje strani (in še čez) in ki je že sama na sebi znak velikega umetnika.

Izvirna je tudi »Človekova« problematika, ker načanja mnogo vprašanj, ki jih drugi slovenski pisatelji ne znajo ali ne smejo obravnavati: glavni junak je zelo povprečni izobraženec, slabič, a ne slab človek, ki nosi v sebi kopico narodnih značilnosti (občutek hlapčevske manjvrednosti in zato kmečko bahaštvo, nevezanost, miroljubnost, čustvenost in vrtanje vase) in osebnih kompleksov, ki so plod samotne, žalostne mladosti (v znamenju očetove obupane krute utesnjenosti, mrzle mačeha, brata, ki mu je bil vedno tuj) in napačne verske (»klerikalne«) vzgoje ob očetovem zgledu. Kako ta človek doživlja vojno in revolucijo, posebno pa begunstvo. Kako življenje v domači družini, zakon s tiho, dobro ženo in bridko ljubezen do Katje, ki jo vodi divja elementarna sila? Kot sem že omenil, je zunanje dogajanje postranskega pomena; ves poudarek je na notranjem duševnem prepletanju, ki ga spoznamo iz dejanj in dogodkov, postavljenih v naše okolje in naš čas. Simčič svojega »Človeka« ne sodi, ne razpravlja o pravilnosti njegovih

idej in odločitev, ampak enostavno projicira njegovo notranjost, vzroke in učinke njegovih dejanj; vse drugo je bralčeva stvar.

Morda bo kdo pogrešal katarzo v klasičnem pomenu, spet druge bi utegnili motiti nekateri prizori in nekatere izjave junakov. Vendar taki pomisleki niso upravičeni: delo ni pisano za otroke; mnenje, da mora biti umetnina »vzgojna«, je danes nevzdržno celo za večerniško pisanje; katarza v klasičnem pomenu ni bistveni del umetnine; politično vrednotenje umetnine je nesmiselno. Pri vsem tem se mora umetnik držati le enega pravila: da zla nikoli ne zamenja z dobrim. Tega pa Simčiču prav gotovo ni mogoče očitati.

Avtorju je uspelo vdihniti tej tako določeni osebi veliko splošno veljavnost: »Človek« je slovenski slehernik, mlajši brat Lepe Vide, Desetega brata in Martina Kačurja; malo manj romantičen, bolj filozofski, človek z našimi sodobnimi vprašanji, da bo vsak izmed nas marsikdaj videl v njem samega sebe; obenem pa presega meje domačijstva in raste na raven vsečloveške tragike in veličine, slabosti in lepote; zato je prav, da je ostal brez imena: Človek. Tako smo dobili iz begunskega okolja, ki že samo po sebi lahko zabrede v najhujši kampanilizem, morda najmanj provincialno delo po vojni. (Mimogrede: Kaj nam ostane, če s tega vidika pretehtamo vso slovensko literaturo, tudi tiste pisatelje, ki jih morajo znati pri maturi?).

Marsikaj bi bilo še povedati: o dobri psihološki analizi in zrelem poznanju človeka; o jeziku, ki je lep, bogat, večkrat nov, da bo zanimal celo filologa; o slogu, ki je oseben, iskrov, preprost, pa do konca izdelan in učinkovit; o podrobni izgradnji stranskih oseb (brat, Gordona, voznik v pragozdu); o lepoti otroških spominov; o grozljivi, prividni jasnosti, ki jo avtor doseže s čisto preprostimi izraznimi sredstvi; o dobrohotni ironiji, ki po svoje izraža ljubezen do človeka; o avtobiografskih značilnostih. Pa bi bilo predolgo. Poleg tega pa je »Človek« delo, o katerem se bo še veliko pisalo, čeprav po šestih mesecih molčijo o njem mnogi slovenski listi in revije, ali pa ga omenijo z nekaj skromnimi vrsticami, ko sicer zapišejo in opišejo vsako še tako rahitično leposlovno dete. Res, težko je razumeti ta »kulturni« — t. j. nekulturni — molk. Ali ne izvira morda iz dejstva, da piše Simčič brez vsake politične ihte in je urednik edine slovenske kulturne revije, ki nima za sabo nobene organizirane ideološke ali politične skupine? Ali pa je pri drugih vsega kriva Simčičeva nesreča (sreča v nesreči), da je begunec? Toda taka vprašanja so skoraj že polemika...

»Slovenski kulturni akciji«, ki je sprejela »Človeka« med svoje redne knjige, gre priznanje in zahvala, posebno če pomislimo, da je kulturno delo za ljudi iz njenega kroga dostikrat kratko in malo junaška žrtev.

V tej zvezi dobi knjiga še posebno vrednost, ki gotovo ne bo ušla mlademu pisateljskemu rodu okoli »Mladike«; v »Človeku« bo našel marsikateri odgovor, zgled, pobudo in tisto globino, ki jo mladina danes kljub nasprotnemu videzu zavestno išče.

RAFKO VODEB

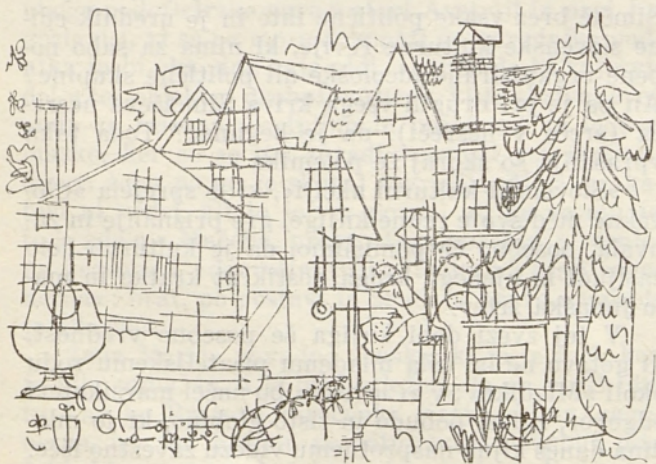
FRANCE PAPEŽ: OSNOVNO GOVORJENJE

V Buenos Airesu je izšla prva zbirka pesmi Franceta Papeža pod naslovom *Osnovno govorjenje*. Pesnika doslej slovenska javnost še ni dosti poznala, ker je razmeroma mlad in ker se je oglašal največ v argentinskih slovenskih revijah pod različnimi psevdonimi. Papež se je rodil leta 1924 v Črnomlju. Študiral je v Ljubljani in Senigalliji v Italiji, danes je uradnik v neki argentinski tovarni.

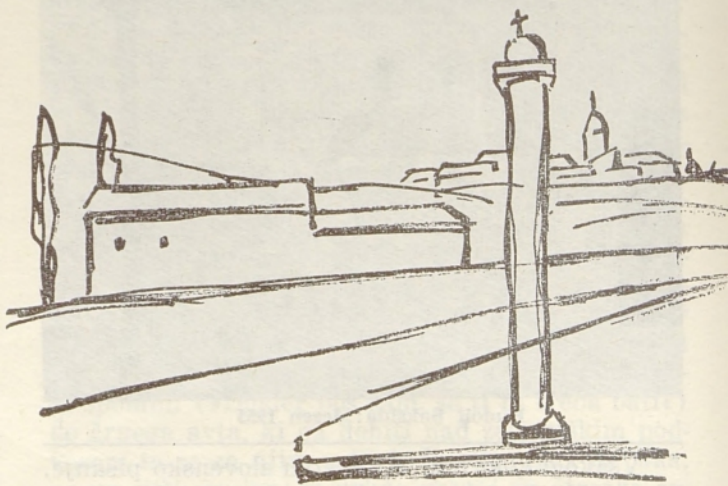
Zbirka ima nenavaden, nič pesniški naslov, prav tako je nevsakdanja tudi vsebina pesmi. O naslovu pravi pesnik sam, da mu gre v pesmih za »govorjenje o naših osnovah, o našem bistvu, o sami eksistenci tu, kjer smo in kakor smo«. S temi besedami pa je tudi že nakazana vsebina pesmi, ki jih je v zbirki 25 in so razvrščene v treh skupinah z naslovi: Stvari, Ljudje, Čas. Papeževe pesmi niso izraz trenutnega doživetja in občutja, kakor smo vajeni pri drugih pesnikih, ampak so misli o bistvu življenja. To je neke vrste filozofija, podana na pesniški način. Nekatere misli so jasne in preproste, druge filozofske in odmaknjene, mnoge so nekake domislice, ki jih je treba po večkrat prebrati. Pesniku je vse samo »uvod« in »priprava« za »véliki, končni nemir«. »Življenje in svet sta uvod, kjer je važno mirno pričakovanje in pridobivanje tega, kar rešuje v poltemi, medtem ko vse drugo odhaja v praznino in nič.« Drugič mu je življenje »petje in razumevanje, zdaj in prej, upor in stalno vračanje — eno samo veliko ponavljanje in začetek«.

Zbirka izzveni nekam hladno in večini bralcev ne bo ugajala. Predaleč je od naše dosedanje predstave o pesmi. Morda se ji bomo sčasoma privadili kakor sodobni umetnosti.

Pesmi so dobro zgrajene, brez kitic in rim, v nekaki pesniški prozi. Zbirka je bogato ilustrirana, toda ilustracije nimajo s pesmimi druge skupnosti od te, da so pognale iz istega osnovnega razpoloženja kakor pesmi. Brez vsebine so, le nekak okras knjigi.

Avgust Černigoj: Laško (perorisba)

Rudolf Saksida: Sv. Križ (risba)

LJUBKA ŠORLI: VENEC SPOMINČIC

Letos je Gorica prispevala pesniški delež naši poeziji. V bibliofilski izdaji je izšla ob 20 letnici smrti Lojzeta Bratuža knjiga pesnice Ljubke Šorlijeve z naslovom *Venec spominčic možu na grob*. Posvetila jo je pokojnemu možu. Uvod v knjigo je napisal Anton Kacin in je stvarno in toplo prikazal Bratuževo življenje in delo. Bil je človek vere in dobrote, slovenski skladatelj in pevovodja, duša in glava pevskega življenja v slovenskem delu goriške nadškofije.

Njegova žena Ljubka Šorlijeva mu je poklonila sonetni venec, v katerega je izlila vse svoje trpljenje ob izgubi ljubljenega moža. Njena ljubezen ga išče brez miru in jo spominja srečnih dni, ko sta se na Tolminskem spoznala, se poročila in si ustvarila topel dom. Dva otroka sta jima večala srečo, kar je prišel tisti črni dan, ki ji je ugrabil moža. Groza in bolečina sta ji pretresala dušo, krivice so jo pritiskale k tlom, da so se ti pleča krivila pod bremenom. Toda zatekla se je k Mariji in vera v onostransko srečanje z dragim ji je dala moči, da ni omagala.

Sonetni venec je pretresljiva izpoved mlade žene, ki ji je v cvetu let usoda iztrgala moža, ki ji je bil izpolnitev deklisanih sanj in edina opora. Čustva so globoka in iskrena, podana v tekočih verzih in izklesanem jeziku. Tako so bogata, da napolnjujejo ves venec, nikjer se ne ponavljajo ali razblinjajo. Njeno ranjeno srce se obtožuje nikogar, kar je še posebna vrednost te pesnitve. Sonetni venec ima akrostih — posvetilo: Lojzetu Bratužu in enako zgradbo kot Prešernov Sonetni venec.

Knjigo je razkošno opremil Maks Komac.

Knjiga ni sicer obsežna, a prerašča okvir navadne izdaje. V njej je drobec velike usode in zgodovine slovenskega idealista in s tem drobec pretresljive preteklosti našega naroda. Venec je umetniška in dokument.

VINKO BELIČIČ: DOKLER JE DAN

Pred petnajstimi leti sem napisal besedo o njegovi prvi knjigi, Molitev na gori, Beličičevi najdaljši prozi. Potem je izdal prvo pesniško zbirko, Češminov grm. V Trstu je izšla najprej njegova druga pesniška zbirka, Pot iz doline, nato črtice Kačurjev rod in zdaj spet črtice, Dokler je dan.

Po čudni usodi hodiva z Beličičem že dolgo vzporedno pot. Pogosto se srečavava, v usodnih trenutkih se pogosto skupaj odločava. Zato marsikatero njegovo misel in čustvo poznam. Poznam njegova razpoloženja in razumem njegovo bolečino, razumem rahlo ostrino njegove besede in njegov sproščeni smeh. Zato je gotovo zame vsaka Beličičeva knjiga novo in veselo vasovanje pri njem na domu, na gmajni, v šoli, na ulici . . .

Vendar, ko pozabljam na vse to in prebiram njegovo zadnjo zbirko, pa mislim na vse, ki jo jemljejo v roke, se mi zdi, da mora priti ta tako zelo odkrita beseda, tako izredno poštena misel do slehernega srca. Tako zelo je odkrita, da bi se včasih v strahu ozrl okoli sebe in pomislil, ali jo bodo sprejeli vsi z enakim spoštovanjem resnice in z enako poštenostjo in se ji ne bo kdo grobo posmehtil. Tedaj bi me to zbolelo.

Beličič je v pesmi in črtici, v vseh svojih peterih knjigah enak lirik. Tista sanjava, čudežna Bela krajina, ki občuti njeno lepoto menda samo tisti, ki je njen otrok, ali je vsaj večkrat in dolgo dihal njen zrak in se opajal ob resju in brezah, ta deželica diha iz Beličičevih verzov in črtic. Ponavlja se kot refren, kot odmev edine sreče.

Iz njegove poezije — kajti poezija je pri njem prav tako črtica kot pesem — vstajajo dobri ljudje. Iz daljave se dviga materina podoba, še v grobu se premikajo njene ustnice in mu šepetajo pesem največje ljubezni.

Beličičeva misel je posebno v zadnji zbirki dognana. Življenje ga je upogibalo, ali je še bolj bridko občutil njegovo neusmiljeno resničnost kot je bila v resnici in je zato že daleč preko katarze. Naravnost bojim se, da je preutrujen in da je že preveč dognano in jasno vsako stvar na svoje mesto postavil. Ljudem prihaja nasproti z besedo odpuščanja, zaboli ga navidezni odmik sočloveka, čeprav se je bil morda on sam odmaknil, pa ga drugi niso hoteli motiti. Njegova duša zaznava najtišje nihanje vetra.

Iz zadnje zbirke pa vstaja, kljub temu, da je čista, prečiščena lirika, obenem tudi podoba velikih socialnih neurejenosti časa, podoba tragike sodobnega izobraženca, ki pa se vedno trga iz grobsti družbe in dviga sproščen in svoboden ter stopa na nova, pa čeprav težko začeta pota.

Mali svet, ki ga Beličič motri pod drobnogledom, da se vanj ne more prikrasti nobena laž in mu noben odtенок ne more uiti, je tudi v jezikovnem in slogovnem oziru izpiljen do najmanjše podrobnosti. Morda bi to ali ono primero, ki postaja

v naravnosti otroškega sveta povsem naravna, nadomestil, ker je vsakdo ne bo občutil enako naravno. In Buenos Aires, ki naj bi menda knjigo založil, bi morda izpustil. Vse črtice namreč tako zelo izpovedujejo čas, človeka, misel, da, celo zrak s Krasa in Trsta, da knjiga ne spada nikamor drugam. Buenos Airesu lahko tolmači samo vse to, kar Beličič doživlja tu.

PRI NAŠIH SLIKARJIH

Poseben užitek je obiskovati ateljeje naših slikarjev. Ti obiski so že sami napoved bližajočih se praznikov.

Najprej sem obiskal slikarja AVRELIJA LUKEŽIČA, ki ga bralci Mladike že dobro poznajo, saj v svoji ljubeznivosti rad ustreže naši prošnji, da popestri revijo s čudovitim bogastvom svoje delavnosti.

Atelje LOJZETA SPACALA te prevzame s svojo liriko, ki jo izraža na svojski, moderen način. Te umetnosti ne moreš takoj razumeti, če se vanjo ne poglobljaš. A ko jo začutiš, si prevzet od njegove lirike, od utripa in dramatičnosti Krasa, ki ga umetnik s skromnimi sredstvi, le z nekaj barvami in linijami izraža v čudoviti harmoniji. Te dni bodo odprli veliko razstavo Spacalovih del v velikih dvoranah Državnega muzeja v Münchenu. Razstava bo retrospektivna in bo prikazala umetnikovo dvajsetletno delo. Razstavljal bo od 100 do 120 del.

Od razstave slikarja JOŽETA CESARJA nas loči le nekaj časa. Upamo, da bo nepreklicno v januarju v naši občinski galeriji.

Goričan RUDOLF SAKSIDA dela tiho in marljivo. Razstavljal je v Sloveniji, januarja pa bodo odprli razstavo njegovih del na Reki.

Nazadnje sem prišel do nestorja tržaških slikarjev, prof. AVGUSTA ČERNIGOJA. Morda zato, ker se na šoli najpogosteje z njim srečujem. Njegovi hodniki in njegov atelje žari v živih barvah, da kar omotičen stopiš v hrup mesta. Prihodnje leto bo brez dvoma za svoj življenjski jubilej v našem mestu priredil kako večjo umetniško manifestacijo.

Manjšina, ki ima toliko odličnih in priznanih pesnikov barv, ni revna. Le pozabiti ne smemo, da jih imamo.

IVICA

Henri Ghéon

BOŽIČNA ZGODBA

Sneg po strehah, sneg po ulicah, sneg povsod, od streh do ulic, med navpičnimi stenami visokih delavskih kasarn, zamazanimi od saj in noči.

V božični zgodbi vedno sneži. V tem pogledu se ta zgodba ne bo ločila od drugih. V nobenem pogledu ne.

Snega bo dovolj. In godila se bo v revni hiši. V tej revni hiši bo revna soba. V revni sobi revno dekle, rahlo in nežno in prav sinjih oči.

Ime ji bo Ivica. Čula bo pri petletnem fantičku, ki je bolan. Najbrž je njen bratec. Za družico jima bodo čadasta petrolejka, šepava miza, predrť stol, škrbast vrč za vodo in skleda za umivanja, na posteljnjaku na pol prazna žimnica in naposled gašperček, čigar tenka cev predira streho zraven strešne line, ki se odpira in zapira ko pokrov. Pred gašperškom je par čevljev — v gašperčku pa nič ognja. Žalosten božič! Še dosti bolj žalosten kakor si ga ta ali oni misli. Dekle je nezakonska mati in njen bratec, Gégène, ni njen brat, marveč njen sin.

Tega živ krst ne ve, razen gospe Geindrove, hišnice: gosa Geindrova ve vse, toda zatisne oči. Ne vprašuje Ivica: »Kam pa?« kadar odhaja zvečer zdoma, potem ko je Gégène zaspal. Dobro ve, da je Ivica, ki je delala v tovarni čevljev, tri mesece brez posla in da njena brezposelna podpora ne more zadostovati njenim potrebam. Rekla bi ji pač: »Ne čakajte, da vas zasačijo! Prijavite se rajši za knjižico!« Ve pa tudi, da je za tisto, ki si dobi »knjižico«, vsega konec in da se svoj živ dan več ne izmota. Bo že prišel čas, ko bo tovarna za čevlje začela spet delati, ni zlomka! Ljudje vendar ne morejo biti brez čevljev.

Gégène kuha vročina... Dete Jezus se rodi to noč... Zunaj je takšno, da bi psa ne spodil izpod strehe... Ivica bo pa vendarle šla na cesto. Trije razlogi so za, eden proti. Le-ta edini je na pogled mnogo močnejši kakor oni trije: Gégènova želja, Gégèново pričakovanje, Gégèново veselje — njim nasproti pa spoštovanje do božjega Deteta.

Mesec dni je že, odkar sanja Gégène samo o vlaku na navijanje, ki ga občuduje sleherni dan in večkrat na dan na poti v šolo in iz nje v izložbi Pariškega bazarja. Lastnik bazarja je neki gospod Gregor, majhen škiljast starec, ki je podoben škratu in bi se ga bal, če bi ne imel na prodaj toliko zakladov.

»To ni zate, dečko, midva nisva zadosti bogata.«

»Je pa Jezušček bogat!«

»Je, pa vsemu tudi on ne more kaj.«

»Če bi ga prosil, bi mi ga gotovo prinesel...«

Gégène je trdovratno prosil v sleherni svoji molitvi. Prepričan je, da ga bo Jezušček uslišal. Zbolel je in njegova želja je tem bolj vroča. Ni ga več izhoda: Ivica je obljubila »v Jezuščkovem imenu.«

Ogrnila je svoj površnik, ki skriva njeno revščino, si zataknila glavnik v pristrizene lase, si pordečila lica in ustnice, dala na glavo baretko in si jo potegnila na levo uho; krasi jo zaponka z umetnim diamantom. Tako je na njej nekaj fantovskega. To je moškimi vseč — in treba se bo smehljati. Ugotovi, da Gégène spi, upihne luč in gre na cesto. »Že spet!« vzdihne gosa Geindrova, ko jo vidi iti mimo.

Gégène ne spi. Sanja, tuhta, blodi. Postavlja čudežni grad, ki bo iz njega prišel Jezušček z velikim jerbosom igrač, in na vsaki bo listek. Zmotiti se namreč ne sme. Ne gre, da bi vtaknil punčko v čolnaste čizme kakega fanta.

Kod bo prišel? — Na kmetih, pri starem očetu, je velik kamin, v katerem lahko stojiš pokonci. Gégène se spominja tistega savojskega dimnikarčka, ki je nosil svizca v svoji malhi zraven grebljice. Zlezal je v kamin kakor opica in se prikazal spet bolj črn, le belina oči je bila tako bela in zobe je imel tako svetle! Prava reč, če bi naredil Jezušček isto! On se niti ne bi zamazal: saj se ne more zamazati. Toda kako bo tukaj, v tej podstrešni sobici, kjer je samo gašperček, ki nanj s težavo postaviš dva likalnika? Ali bo moral skozi cev? Če bi poskušal, bi utegnil obtičati v njej, revež — z vlakom vred. Torej skozi strešno lino? Ali sme? Kako jo bo odprl?... Zapletena reč. Sama na sebi bi že skuhala vročino, če bi je že prej ne imel. Treba je zaupanja, katerega skrivnost pozna edino Gégène. Gégène veruje, sam zase veruje, toliko in bolj kakor vsi ljudje skupaj in to verni ljudje. Takšna reč ti je v krvi, tega se ne naučiš.

Gégène veruje v vse, ker vse upa. Gégène veruje, da se Jezušček lahko spravi v majhno hostijo. Tem laglje bo prišel skozi ozko cev pri gašperčku. Gégène veruje, da se Jezušček lahko spusti z neba kakor bleščeč snežni kosmič, ki jih sam dela, in nalahno pristane, ne da bi se polomil. Gégène, ki se poti in šklepeče z zobmi, ki se marsikdaj obriše za kosilo ali večerjo in je v šoli večkrat tepen, ki ve, da »sestrica« ni srečna in da ima grd posel, ki ga moraš opravljati samo ponoči, veruje, da je nebo za to ustvarjeno, da na svetu vedno vse uredi. Ne bi znal povedati, kakšen je tisti grdi posel, in izmišljuje si čudne reči: morebiti lošči čevlje po hotelih, nalaga na pečice po ulicah, rešuje ljudi, ki se potapljajo, pobira otroke, ki so se izgubili, brska po smetiščih in odlagališčih smeti in zbira iz njih cunje za cunjarje tega okoliša pa najde moroda kdaj zlato iglo vmes, pometa kleti, koder živijo škratje, šiva na stroj plesne obleke za vile v prostorni, svetli delavnici iz kristala ali pa samo poje v kavarni: lep glas ima, Ivica. Ta razna dela ji ne donašajo dosti, toda nekega lepega jutra ji prineso srečo.

Kadar govori Gégène o svoji sestri, se mu samo eden posmehuje — Anatole, rdečelas dečko, ki ima kosmate roke in ga ni nič prida. Govori prostaško in Gégène ga ne razume: naučil se je govoriti na kmetih. Anatole ne veruje v Jezuščka: »To so trparije!« Neko sveto noč se je delal, kakor da spi, in je z enim očesom prežal izpod odeje. In je videl svojo mater, »debeluharico, ki je zmeraj pijana« — on vsaj pravi tako —, kako je položila vrtavko v njegov desni čevelj in kos čokolade v levega. — To Gégène ne moti. Jezušček se pri hudobnih dečkih kajpak ne oglašja. Kadar prežiš nanj, ga ni. Zahteva, da zaupaš. Če bi se zanašal Gégène samo na Ivico, da bi dobil svoj vlak, bi se lahko obrisal zanj. Toda dobil ga bo: saj se ne zanaša nanjo.

Ivica je na cesti. Prva njena skrb je, da se prepriča, da »Pariški bazar« ni zaprt in da vlak še ni bil prodan. Skozi snežno zaveso vidi nekaj svetlobe. Prva svetla izložba je špecerija rdečkarjev, Združni konzum. Druga je mesarjeva izložba. Nato sledi dolg zid brez svetlobe in za njim »Marseilleski bar«. Izogne se mu. Trgovina gospoda Gregorja ne more biti več daleč. Toda razsvetljava v izložbi je tako borna — gospod Gregor ne razsipava z denarjem —, da jo opaziš šele takrat, kadar jo imaš pred nosom. Ivica se upre strahoma s čelom in rokami v izložbeno šipo. Zaželeni vlak stoluje še vedno na svojem častnem mestu, lepo je razvrščen v škatli s svojimi signali in tračnicami, svojo zeleno in črno pleskano lokomotivo, svojimi tremi vagoni, svojim tovornim vagonom. Zdi se, da je še lepši kakor poprej. Punčke po štirideset soujev, ki stoje v svojih prekratkih srajčkah zraven njega, ga srepro gledajo: zavidajo mu. Ivica išče listek s ceno: ve zanj, toda morebiti je znižana. Kdo neki v tem revnem koncu mesta bi dal toliko denarja za igračo? Ona. Samo ona. Odrine vrata.

»Spet prihajam zaradi vlaka. Ga še niste prodali?«

»Ne,« pravi gospod Gregor. »Ste se torej le odločili?«

»Da, vzamem ga. Ampak ne takoj.«

»Kdaj pa?«

»Ne bom se mudila, gospod. Kdaj zaprete?«

»Med enajsto uro in polnočjo.«

»Prav. Pridržim si ga.«

»Če ne plačate vnaprej, vam ne morem jamčiti zanj. Ne bom samo zaradi vas zavrnil kupca!«

»Vrnila se bom, gospod. Oh, to vam pa lahko obljubim!«

»Ko boste imeli denar... ampak ga nimate.«

»Kmalu ga bom imela.«

»To ni gotovo. Pri tem vremenu je posel zanič... vsak posel, mislim.«

Gospod Gregor se nasmehne pod svojo čepico iz vidrovine. Z eno roko si pogladi kozjo bradico. Očitno je, da ve, s kom govori, in Ivica to opazi. Obzirno doda: »Ljubezen in sneg ne gresta vkup, dete moje.« In Ivica nagne glavo. »Pojdite,« nadaljuje, »le poskusite. Toda igračo za pet in štirideset frankov — saj boste priznali, da je norost. Tamle imam majhno opico za tri pet in štirideset.«

»Vlak bi rada imela.«

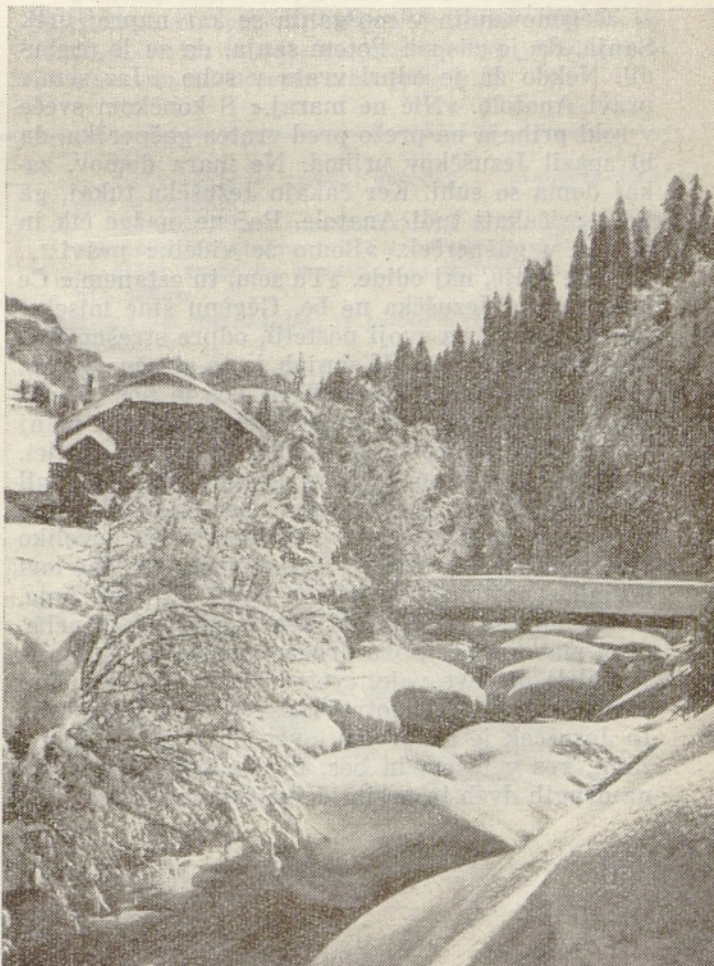
»Prav... Prav!... Potem pa ne izgublajte časa, deklíč.« Oudre ji vrata in Ivica izgine v noč in med njene bele lise.

Poguma ji ne manjka. Zaprtih oči, brez poželenja in brez gnusa stopa svoji običajni tlaki nasproti. Prvi, ki se ga bo lotila, bo nosil Gégènov vlak v rokah, vsaj del vlaka. Ta lokomotivo, drugi vagoni, naslednji — če bo treba treh — tračnice. Ker jim je vnaprej hvaležna, se ji zde celo ljubeznivi, poželenja vredni, saj so ji po previdnosti omenjeni. Napis »Hotel« na razsvetljeni svetilki. Ta svetilka se sveti v daljavi kakor zvezda Modrih. Ivica ne ravna prav, ko misli na zvezdo: ljubega Boga ne smemo vmešavati v te reči.

Hotel... Hotel... Hotel... Pravi pločnik je na levi, skozi za plotom. Obrisi prihajajo iz bara. Drugi čakajo negibno na priliko. Žensko, katero koli žensko, nasmeh in malo kože. Ljubezen, ki je loterija, slepa strast. V sveti noči so listnice nabite.

Ivici je treba samo stopiti na ono stran ceste. Tam čaka Gégènova sreča... Obotavlja se. Sram jo je. — Ali ne ljubi več svojega fantička?... — Ne tegale!... — Ne negale!... — Nobenega!... Nenadoma se obrne na desno med nedoločno vidna zemljišča, pospeši korak. — Teče. Beži. Ne razume več, kaj je v njej. Močnejše je kakor sama. Izvolila si je pot brez upanja, kjer srečaš samo pijance, ki niti poti več nimajo. Ivica joka, joka, joka in se zgrudi v sneg.

Pri njih doma imajo vegasto cerkev z jaslicami zraven kora. Votlina je iz poslikanega papirja, živali, Marija in sveti Jožef so iz sadre in Jezušček iz lecta. Leži na pravi slami: čisto gol je, ves

rožnat kakor je bil Gégène, ko je prišel na svet, ampak lepši. Ivica je bila verna. In še veruje. Zakaj bi ne verovala več? V Jezuščkovem imenu je obljubila Gégènu. V Jezuščkovem imenu bo položila pred gašperček tisti vlak. Jezušček sam jo poblašča v svoji rojstni noči. Ko se bo vrnila v podstrešno sobico s škatlo v roki, bo v resnici predstavljala Jezuščka, bo sama Jezušček. Pa že duša pri tem ne bo imela deleža, ali je mogoče, da bi kupila z grehom svojega telesa darilo, ki bi ga morala podati čistih rok, z rokami Jezuščka samega? Gégène bi to opazil. Gégèna ni mogoče prevarati. On pričakuje ta dar od Jezuščka, ne od koga drugega. Naj torej poskrbi Jezušček zanj. Ivica ne more ničesar več.

Ivica se je spremenila v snežen kip. Brezmadežni sneg je njeno varstvo. Oglasi se zvon, ki glasno vabi k polnočnici v mesto. Ivica vstane, teče, se spet znajde na ulici. Hotel... Hotel... Hotel... Moški jo nagovori in jo stisne k sebi. Izmoti se mu in vpije: »Ne!« Hvala Bogu, trgovina je še odprta. Plane vanjo kakor vihra in se oklene prodajne mize. Ne čuti več telesa, v glavi ji je prazno. Gospod Gregor je ne spozna.

»Prihajam po vlak,« šepeta.

»Ah!... Imate denar?«

»Nimam ga.« Gospod Gregor ne utegne ugovarjati. »Plačala vam bom pozneje, gospod... Nocoj je božič... velik praznik... Nisem mogla... nisem mogla... razumete?... Ampak Jezušček je obljubil... in če Jezušček ne drži besede... je vsega konec, vidite... je vsega konec...«

Povedala je, kar je bilo treba: ustnice, glas, besede ji drevenijo, koprena ivja ji zastre oči. Znajde se drugje — ali nikjer.

Gégènov mlin v možganih se kar naprej vrti. Sanja, da je zaspal. Potem sanja, da se je prebudil. Nekdo da je odprl vrata v sobo. »Jaz sem,« pravi Anatole. »Nič ne maraj.« S končkom sveče v roki prihaja na prežo pred vratca gašperčka, da bi spazil Jezuščkov prihod. Ne mara domov, zakaj doma so suhi. Ker čakajo Jezuščka tukaj, ga hoče pričakati tudi Anatole. Počene, nažge čik in pljune v gašperček. »Bomo že videli,« pravi... Gégène vpije, naj odide. »Tu sem, tu ostanem.« Če ostane tam, Jezuščka ne bo. Gégènu šine misel v glavo: vstane na svoji postelji, odpre strešno lino in spleza na streho. V sanjah je to strašno lahko. »Kaj ga pa s...? Prehladil se boš in boš gagnil. Zaprl bom, ne maram se prehladiti.« Gégèna manj zebe kakor Anatola. In vendar je v sami srajci, zadnjico ima v snegu in z nogami se je oklenil strešnega žleba! Kako lepa je noč! Kako imenitno je, če sediš takole blizu zvezd! Zdaj jih že nekoliko vidiš, padajoči kosmiči so manj gosti. Gégène lovi kosmiče, ne topijo se mu na dlani. Igra se, poje. Nenadoma se trije veliki kosmi odtrgajo z neba, eden plava naprej, oba druga mu sledita. Natanko je videti njihove veje, cvetove in konice. Podobni so neotipljivim, od znotraj razsvetljenim lestencem. In Jezušček je na prvem, ovenčan z božičnimi rožami, ves v belem in bos, in dva bela angela sta na drugih dveh in nosita dolge srebrne mreže, pol-

ne igrač. »Začnimo tukaj,« pravi Jezušček. »Kje je vlak?« Tako blizu Gégèna je, da se Gégène dotika njegove haljice. »Kaj delaš tukaj, dečko?« — »Tebe čakam.« — »Tukaj ne smeš čakati.« — »Nisem jaz kriv. Kriv je Anatole. Zraven gašperčka čepi in preži, da bi ti ne mogel dol. On ničesar ne verjame... ampak jaz verujem vse...« — »Čakaj! Poglej skozi lino!« Jezušček potolče po cevi in velika mustačasta podgana skoči iz gašperčka in puhne Anatolu v nos in steče za njim po stopnicah. Gégène se smeje, ampak vprašuje se, kdo mu bo odprl strešno lino, ko bo hotel spet v sobo. »Pridi z menoj!« mu pravi Jezušček. In vsi trije se zbašejo v ozko cev, Jezušček, vlak in Gégène, in pristanejo v sobi brez sleherne težave. »Zdaj pa spet leži in dobro spi! Ko bo prišla sestra domov, moraš spati. Ampak jutri zjutraj, ko ti bo pokazala tvoj vlak, ji boš povedal tole moje naročilo: ‚Sestra, ne maram več, da hodiš zvečer zdoma: Jezušček je tako naročil.‘«

Ko se je umaknila svetu, kjer je toliko trpljenja, ko so izginili ulica, sneg, trgovina, je tudi Ivica zasanjala. Spet je hodila po ulici, toda bil je svetel dan. Snežilo je, ampak sneg je bil gorak kakor puh. Bila je trgovina, ampak je gorelo v njej brez števila luči — in gospod Gregor je bil lep mož z dolgo belo brado in smehljal se je svojim strankam. In govoril je Ivici: »Vzemite, kar koli vam je všeč, ljubo dete. Vse to je Jezuščkova last. Vsega se lahko dotikate: vaše roke so čiste.« In Ivica je odgovarjala: »Samo vlak bi rada.« Stari gospod ji ga je sam zavil in zavezal in ji ga dal v roke.

*

Gospod Gregor je obvestil gospo Geindrovo. Leta je stopila tisti hip v trgovino, ko je Ivica spet odprla oči. Odnegli so jo na nosilih. Položili so jo na posteljo, ne da bi zbudili otroka, in jo obložili z grelci s toplo vodo. Zdravnik je menil, da ne bo nič hudega. Gospod Gregor, ki ni bil slab človek in je brez dvoma razumel, kako in kaj, je bil položil na nosila skrbno povezano škatlo. V njej je bil vlak.

Dobri ljudje bodo poskrbeli, da dobi Ivica spet službo.

VESNA

Trka

*Težka roka — sama kost —
na moje dveri trka;
bliža se že kose ost,
bilka sok poslednjič srka —*

*Pusti me, da vsaj se izpojem,
da izgladim pota... Proč!
Na čelu z mrzlim znojem
ah, kmalu zdrknem v noč...*

BOJ ZA RESNICO

KLAVDIJ REPIČ

Čeprav sta tiskani besedi močna konkurenta radio in televizija, ima vendar odlično mesto pri izoblikovanju svetovnega javnega mnenja. Dočim prodreta omenjena dva moderna izuma nekoliko teže v zaostale dežele, in to velja predvsem za televizijo, dospe tiskana beseda domala v vsako zakotno vasico in skozi vsako politično zaveso.

Zaradi velikanske važnosti tega obveščevalnega sredstva, imajo vse svobodne države že v svojih ustavnih določilih zapisano, da velja za vse državljane svoboda tiska, izražanja in obveščanja, ne glede na to, kakšen je njihov svetovni nazor. Vsak sme z vsemi svojimi močmi širiti idejo, za katero je prepričan, da je najboljša, ne da bi ga mogel za to kdorkoli preganjati ali kaznovati. Gospa Eleonora Roosevelt, žena pokojnega predsednika ZDA Franklina Roosevelta, je ob neki priliki dejala:

»V Združenih državah je nad 1700 dnevnikov in 10.000 tednikov. Vsak časopis lahko svobodno piše o svetovnih dogodkih ter jih razlaga, kakor želi. Med 150 milijoni državljanov, pri 1700 dnevnikih in 10.000 tednikih seveda mora biti tudi nekaj skrajnežev. S temi skrajneži lahko postopamo na dva načina. Prvi način je, da jih vržemo v ječo; drugi način pa je, da z njimi javno debatiramo ter jih pod težo razlogov spravimo k bolj pametnim nazorom. Mi imamo rajši drugi način.«

Nekateri se s takim stališčem ne strinjajo in zatrjujejo, da ni večjega zla kot je svoboda tiska, ker omogoča širjenje zmot in dopušča bohotenje nemorale. Zato, pravijo, jo je treba odpraviti. Tiskajo naj se samo dobri časopisi, a ostali naj se prepovedo. Tako stališče pa je težko zagovarjati, ker bi se potem postavili v isto vrsto s tistimi, ki pravijo, ko pridejo na oblast:

»Pri nas ni svobode tiska za buržuazijo. Toda kaj je v tem čudnega? Nikdar se nismo obvezali, da bomo dali svobodo tiska vsem razredom in da bomo osrečili vse razrede.«

PODRŽAVLJENJE, DA ALI NE? EGIDIJ VRSAJ

PREDSEDNIK: Čast mi je, da v našem društvu nocoj pozdravim dr. Kapitala, inž. Komuno in g. Svobodnjaka. Ljubeznivo so sprejeli vabilo za javno razpravo o gospodarstvu. Gospodje, prosim!

SVOBODNJAK: Dovolite dve besedi o osnovi za razpravo! Predmet nocojšnje razprave je gospodarstvo, ne politika. Smo ljudje, ki se odpravljajo na »Faustovo iskanje resnice«.

KAPITAL: Zapisano je: »Resnica vas bo osvobodila!«

KOMUNA: Pogovor od človeka do človeka!

SVOBODNJAK: Kaj je cilj gospodarstva? Gmotna blaginja! Blaginja naroda, blaginja posameznika. In kaj mislimo z blaginjo? Blaginja je posest dobrin, katere potrebujemo za življenje. Dobrine si kupimo z dohodki. Čim večji je povprečni dohodek posameznika, tem večja je blaginja v državi. Povprečni dohodek je del narodnega dohodka, a narodni dohodek je sad proizvodnje dobrin. Po domače bi torej rekli: obilo proizvajamo in bomo živeli v blaginji.

S tem, da bi vodilni može svobodnih držav sprejeli prepoved demokratičnih svoboščin, in ena najpoglavitejših je svoboda izražanja, bi svoboda postala le fraza. Svobodna država bi izgubila prav tiste odlike, ki jo ločijo od diktature in jo dvigajo visoko nad njo. Odprli bi na široko vrata diktaturi in prizadeta politična gibanja bi se umaknila v podzemlje, od koder bi pripravljala revolucijo. S tem bi sami dali slovo svobodi in miru.

Res pa je, da se tiskajo tudi laži ter obrekovanja in da se po tisku širi nemorala. Res je tudi, da katoličani ne morejo gledati brezbrizno vsega tega. Toda gledati je treba dlje kot do jutrišnjega dne in zlu je treba odpomoči temeljito. Poiskati je treba vzroke takega stanja in popraviti storjene napake. Če ljujka nima ugodnih tal, usahne ali pa sploh ne zraste. S potrebnimi socialnimi reformami in z zvišanjem življenjske ravni v svobodnih državah bo storjen prvi korak. Takisto potrebno pa je tudi potrpežljivo delo prepričevanja, da pripravimo, kot je dejala g. Roosevelt, ljudi do bolj pametnih nazorov. S takim svobodnim pogovorom naj se prikaže zijoč prepad med svobodo in tiranijo. Tako bomo lahko ugotovili, da so premnogi v zmoti ne iz hudobije, ampak ker so verjeli lažnim prerokom. Vsi ti ljudje so nedolžni, pravih krivcev pa je le peščica.

Pri križarski vojni za zmago Resnice ima katoliški tisk važno mesto. Pobija naj laži in prinaša naj vedno le resnico. Iz vsake njegove vrstice naj diha ljubezen do bližnjega, prijatelja ali neprijatelja, kajti Jezus je dejal: Ljubite svoje sovražnike; delajte dobro tem, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci vašega Očeta, ki je v nebesih.« (Mt. 5, 44, 45)

Prihodnji mesec je posvečen katoliškemu tisku. To je tedaj mesec dni boja za Resnico in z njo za ohranitev slovenskega izročila in slovenske besede. Nihče izmed nas ne more stati ob tem dogodku brezbrizen.

Proizvodnja — narodni dohodek — povprečni dohodek — blaginja!

Socialne težave nastajajo, kadar ni ravnovesja med dobrinami in potrebami. Zal so potrebe človeštva običajno večje, kakor sta kmetijska in industrijska proizvodnja dobrin.

KOMUNA: G. Svobodnjak, te besede podpišem od prve do zadnje.

KAPITAL: Ljudje se pogosto strinjamo glede ciljev. Jabolko razdora so različne poti, ki vodijo do cilja. Kljub temu hoja po različnih poteh sama na sebi še ni zlo, kadar so člani skupnosti zreli za sožitje po starem reku: ločeno korakati, skupaj udarjati.

SVOBODNJAK: Hvala, dr. Kapital! Vzeli ste mi tako rekoč besedo iz ust. Cilj gospodarstva je blaginja, a poti do blaginje imenujemo gospodarske ustroje. Za 20. stoletje sta značilna predvsem dva na nasprotnih polih stoječa gospodarska ustroja: kapitalizem in socializem.

KAPITAL: Kapitalizem je gospodarski ustroj, ki temelji na zasebni pobudi, na osebni lastnini proizvodilnih sredstev in na svobodni konkurenci. Zaslugo ima za industrijsko revolucijo zadnjih sto let. Ta revolucija pomeni novo poglavje v človeški zgodovini, ker je odprla vrata množični proizvodnji industrijskih dobrin.

KOMUNA: O pojmu socializma vlada dandanes babilonska zmeda. Ponovno bi bilo treba zaklicati v svet: dajte besedam njihov pravi pomen! Prvotni socializem—

star kot civilizirana družba — se enači s socialno pravičnostjo in s pravično razdelitvijo dobrin. Glede tega bi lahko odkrili sorodnost celo med Platonom in sv. Pavlom.

Sodobni socializem je odgovor na kapitalizem. Zgodovina je bibavica, v kateri si podajata roko plima in oseka. Socializem kot odgovor kapitalizmu daje prednost državnim pobudi ter družbeni lasti proizvajalnih sredstev. »Zahtevati od vsakogar po njegovih sposobnostih — pravijo socialisti — dati vsakomur po njegovem delu.«

Sodobni socializem se je skozi desetletja razvil v dve struji, ki se razlikujeta in si nasprotujeta: laburizem in komunizem. Laburizem temelji na evoluciji ali mirnem razvoju družbe, komunizem na revoluciji ali nasilnem prevratu.

Podržavljenje, da ali ne? Za komunizem je podržavljenje nujnost. Zakaj? Cilj komunizma je brezrazredna družba. Zato mora odpraviti »posesta«, ker je ta poleg »oblasti« počelo delitve družbe v razrede.

Brezrazredna družba je z gospodarskega vidika — utopija. Človek nižje civilizacije ni poznal razredov. Ti so se z razvojem omike porajali iz potrebe po obrambi in po delitvi dela (specializacija). Sposobnejši in srečnejši člani skupnosti so ustvarili vojaški in lastniški razred. Sodobna družba se dalje razvija po poti specializacije ter ne v smeri atavističnega vračanja v kameno dobo...

To je teorija. In praksa? »Pod komunističnim režimom — trdi Djilas — se ne poraja brezrazredna družba, temveč vstaja »novi razred«, ki bolj kot kateri koli drugi razred v zgodovini kopiči v svojih rokah — oblast in posest.«

SVOBODNJAK: Gospodje, ostanimo v mejah gospodarstva!

KOMUNA: Laburizem (Anglija, Švedska) hoče odpraviti zlo-rabe kapitalizma. »Svobodna konkurenca«, pravijo kapitalisti. Toda kako naj tekmujejo nemaniči s petičniki? Denar je sveta vladar, ker daje i posest i oblast...

Človek je ustanovil državo, da štiti šibkejšega pred močnejšim. Državna pobuda ima poslanstvo, da prepreči izkoriščanje človeka po človeku.

Keynesova ekonomska šola zahteva, naj država z načrtnim gospodarstvom drži ravnotežje med proizvodnjo in potrošnjo. Kako naj država ozdravi gospodarsko depresijo (brezposelnost)? Vzrok krize — pravi Anglež John Keynes — je nezadostna potrošnja. Vlada mora zato ustvariti povpraševanje po blagu. Povpraševanje pa naraste, če se poveča kupna moč ljudstva, to je zaposlitev. Vlada naj dvigne zaposlitev z javnimi deli. Za javna dela naj z novimi bankovci razširi denarni obtok in bančna posojila, toda brez razpisa novih davkov. Zaradi večjega povpraševanja po blagu se končno poveča proizvodnja ter z njo narodni dohodek in blaginja.

In res, britanski laburisti so za svoje vlade uresničevali vprav popolno zaposlitev.

Utilitarna teorija uči, da stvar postane dobrina, kadar zaradi svojih lastnosti lahko zadovolji kako človekovo potrebo. Delavec je oblikovalec, ki med proizvodnjo daje stvari zaželene lastnosti. Kateri proizvajalni činitelj je torej važnejši, delo ali kapital?

KAPITAL: Inž. Komuna, ali se vam zdi, da Keynesova teorija vodi v inflacijo (visoke cene)? Klasična šola opozarja, da naložbe ne smejo nikdar presegati narodnega prihranka (narodni dohodek manj narodna potrošnja). Izdaja novih bankovcev za javna dela poveča denarni obtok in posledica velikega denarnega obtoka so visoke cene.

Kako pobijamo inflacijo? Denarni obtok je moč zmanjšati z zasebno in državno pobudo. Zasebniki morajo varčevati in skrčiti tudi kupovanje na obroke (menice so del denarnega obtoka). Vlada pa zviša diskontno mero, omeji bančna posojila, vrže na tržišče vrednostne papirje ter potegne iz obtoka odgovarjajočo količino bankovcev.

Proti utilitarni teoriji postavim kvantitativno teorijo. Inflacija dokazuje, kako velik obtok zmanjša vrednost denarju. Prav tako pade vrednost dela, kadar je preveč delavcev. Zakaj naj bi kapitalist plačeval delav-

ce po njihovih življenjskih potrebah (družinske plače), ko na borzi dela določa delu ceno le razmerje med ponudbo in povpraševanjem?

SVOBODNJAK: Gospoda, iz vajinih izvajanj je moč zaključiti, da se Keynesova in klasična šola pravzaprav dopolnjujeta. Se več, tako laburizem kot kapitalizem hočeta — veliko proizvodnjo. In podržavljenje? Preizkusni kamen zanj je ravno proizvodnja. Podržavljenje je s kapitalističnega in laburističnega vidika upravičeno, če koristi proizvodnji. Cilj je proizvodnja (blaginja), zasebna ali državna pobuda je le sredstvo...

KAPITAL: Proizvodnji so poleg podržavljenja podrejene tudi plače. Dirka plač in cen vodi v gospodarski prepad. Pač pa je mogoče plače povečati brez vpliva na cene, če istočasno naraste proizvodnja. Ni potrebno poudarjati, da proizvodnja narašča po zaslugi tehničnega napredka in specializacije delavcev.

KOMUNA: Ali je moč dandanes zaradi državne pobude govoriti o prehodu iz kapitalizma v laburizem? Gre za novo sožitje med delom in kapitalom; ponekod v industriji uvajajo državno soudeležbo (Italija), drugod spet delavsko soudeležbo (Zahodna Nemčija). Na pragu — kot kaže — je nova doba gospodarske demokracije, »demokracije kruha in svobode...«

SVOBODNJAK: Vsak gospodarski ustroj je nepopoln, ker je delo človekovih rok. Današnja družba plačuje delavca po njegovem delu. To je pravica! Družba prihodnosti naj ga plačuje po njegovih potrebah. To je ljubezen! Tista dejavna ljubezen, katero sta oznanjala socialna papeža Leon XIII. in Pij XI.

PREDSEDNIK: Gospodje, najlepša hvala! Veselilo nas bo, če zdaj ostanete med nami ter prisostvujete zabavnemu delu društvenega sestanka...

Jože Cesar: Lastni portret

KULTURNA JESEN V GORICI

Ko so naši briški vinogradniki spravljali svoj letošnji sladki vinski pridelek, je v Gorici v dvorani Brezmadežne nastopil oktet »Planika« tukajšnjega SKPD. Slišali smo ga dva večera, v soboto 12. okt. in v nedeljo 13. okt. Zbor vodi mladi organist iz Pevme Franc Valentinčič in je že prejšnje leto nastopil v Gorici in tudi na tržaškem radiu. Slovensko občinstvo ga torej že nekoliko pozna. Letos je čez poletje in v mesecu septembru pripravil spored pesmi, ki jih je dirigent razdelil v tri dele. V prvem je izvajal osem različnih pesmi slovenskih skladateljev. V drugem so se oktetu pridružile tudi dekleta ter so skupno zapeli štiri pesmi za komorni mešani zbor. V tretjem delu so zopet nastopili sami fantje s sedmimi pesmimi. Skupno so torej zapeli 19 pesmi raznih skladateljev. Občinstvo je zbor s simpatijo sprejelo in obakrat napolnilo dvorano. Kritik v KG prof. M. Filej je o koncertu zapisal, da je pokazal lep napredek okteta in da bo v bodočnosti gotovo žel še večje uspehe.

VERSKA IGRA »SV. ELIZABETA«

Teden dni za oktetom »Planika« je dramski odsek dekliške Marijine družbe v Gorici v isti dvorani pokazal gledalcem lepo versko igro »Sv. Elizabeta«. Takrat smo obhajali misijonsko nedeljo, zato je bila verska igra prav na mestu. Dekleta Marijine družbe prirejajo igre vsako leto tudi po večkrat, zaradi tega so nekatere med njimi zelo domače na odrskih deskah. To se pozna pri nastopih, ko podajajo doživeto in sigurno, brez treme. Sv. Elizabeta je ena najboljših verskih iger msgr. S. Gregorja iz Gorice. Ob živem igranju je dosegla tudi lep uspeh. Igro so nato ponovili v nedeljo 3. novembra.

PEVSKI KONCERT ZBORA »LOJZE BRATUŽ«

Osrednja kulturna prireditev v letošnji jeseni je pa bil pevski koncert zbor »Lojze Bratuž« SKPD iz Gorice. Tudi ta koncert smo slišali dvakrat in sicer 23. ter 24. novembra. Vsakoletni koncerti pevskega zbor »Lojze Bratuž« so pod vodstvom dirigenta prof. M. Fileja velik kulturni dogodek, ki bi jih morali bolj uveljaviti. Če občinstvo dvakrat napolni malo dvorano na Placuti, je za tak koncert odločno premalo. Saj so koncerti tega zbor vedno na umetniško najvišji ravni med slovenskimi kulturnimi prireditvami v zamejstvu in poleg tega je to naše gore list, ni uvoženo blago, ki bi ga plačeval Bog ve kdo. Če velja za vse naše kulturne prireditve, da so sad truda in kulturnega prizadevanja naših domačih ljudi, moramo to v še večji meri reči o koncertih zbor »Lojzeta Bratuža«. Iz brezprimernega idealizma in požrtvovalnosti dirigenta in pevcev nastajajo ti koncerti. Zato naj bi občinstvo v še večji meri kot do zdaj znalo ceniti trude teh idealnih ljubiteljev slovenske glasbe.

Koncert sam je bil posvečen pesmi Simona Gregorčiča. Zato so vse predvajane pesmi bile na besedilo goriškega slavčka. Ne bom se spuščal v podrobno razčlenjevanje posameznih pesmi, ker bi želel, da bi ta koncert mogli slišati tudi Tržačani, kot smo ga slišali Goričani, zlasti še da bi ga mogli slišati tudi

FRANC JEZA

»Pospremim te do doma«, je rekel on. Hiša Cupitusa Cupitianusa je bila blizu. A komaj sta napravila nekaj korakov, se je odtrgala od izpod temnega portala, podobnega črnemu vходу votline, temna senca in stopila k njima. Magona je komaj zadušila krik strahu, Erik pa je zagrabil za meč.

»Jaz sem, vzvišeni poveljnik, kipar Aurelius Avitus«, je rekla človeška senca pred njima. V temi sta razločila majhnega moža, ogrnjenega v dolg plašč.

»Res je«, je vzkliknila Magona. »Poznam ga.«

»Kaj hočeš?« je vprašal Erik neprijazno.

»Vzvišeni poveljnik, ne zameri, da te nadlegujem«, je rekel oni in stopil bliže, da sta začutila njegovo vinsko sapo. »Prejle sem te videl, da si jezdil mimo, in sem te počakal, da te nekaj vprašam, če dovoliš.«

»Kaj hočeš?« je ponovil Erik.

»Vzvišeni, gospod, povej mi, če boš zapodil te barbare izpred mesta in nas rešil. Poglej, vzvišeni poveljnik,« je nadaljeval s hlipajočim pijanskim glasom, ki ga je trgalo kolcanje; »jaz sem kipar in imam polno delavnico lončenih in kamenitih kipecev in drugih lepих stvari, ki so samo za omikane ljudi. Samo ti jih znajo ceniti. Barbari pa mi bodo vse razbili, če vdrejo v mesto, vse mi bodo uničili, kakor so mi že enkrat v Panoniji, da sem pribežal do konca obubožan in skoro nag v Celeio. Presvetla gospodična, hči Cupitusa Cupitianusa, lahko potrdi to, četudi je bila takrat še otrok.«

»Res je«, je prijazno rekla Magona, dasi se ji je studil pijani kipar. Še nikoli ga ni videla tako pijanega.

»Zakaj pa si se tako napil, Aurelius Avitus?« je vprašala.

»Na korajžo«, je rekel kipar in kolcnil, da ga je kar zaneslo.

»Na korajžo, na korajžo, presvetla gospodična. Ti barbari nimajo nič v čišlih umetnikov!«

»Pojdi spat in miren bodi, ne bodo razbijali tvojih kipecev«, je rekel Erik malo prijazneje.

»Hvala ti, vzvišeni poveljnik! Pomiril si me, res si me pomiril. Šel bi s teboj nad barbare, pa ne znam vihteti drugega kot dleto... Langobardi ste imenitni ljudje. Hup!« se mu je spet kolcnilo, ko je zakolovratil proti vходу svoje delavnice.

Nenadno pa se je ustavil in se udaril po čelu.

»Oj, vzvišeni poveljnik, slišiš? Vzvišeni poveljnik!« je začel kričati za njima.

Ustavila sta se. »Kaj še hočeš?«

»Pridi no enkrat pogledat moje vaze in kipece, presvetli gospod, ko boš opravil z barbari. Če boš hotel, ti bom izdelal oprsje iz glina ali marmorja. Prav poceni ga bom izdelal zate!

Okno Cupitusa Cupitianusa je bilo razsvetljeno.

»Pridi noter na čašo vina«, je rekla Magona. »Povedala bom očetu o najini zaobljubi. Vesel bo.«

»Tudi jaz bi rad govoril z njim«, je dejal Erik.

Secundina ju je čakala v atriju. »Gospod je zaspal«, je zašepetala.

Magona je po prstih odšla v očetovo sobo.

Cupitus Cupitianus je sedel v stolu z visokim naslonjalom v svoji sobi in res se je zdelo, da spi. Sivo glavo je imel povešeno globoko na prsi. Pred njim na mizici je stala napol prazna čaša vina in skoraj nedotaknjena večerja. Magoni je bilo žal, da bi ga zbudila. Rahlo ga je pobožala po raskavem, neobritem licu. Že nekaj dni se ni več redno bril. Ni utegnil.

Toda on je vseeno začutil hčerini ljubeči dotik. Dvignil je glavo in se nasmehnil.

»Dolgo te ni bilo«, je rekel in mežikal z očmi, kakor da se težavo prebujaja iz sanj. »Hotel sem že poslati pote.«

»V cerkvi sem bila, oče. Toliko ljudi je tam, ki molijo, da bi nas Bog rešil pred barbari.«

»Že«, je rekel, »a v teh časih je nevarno hoditi sama v temi po ulicah.« Iz njegovega glasu sta govorila bolj ljubezen in strah kot očitanje.

»Secundina je bila z menoj in Erik me je pospremil.«

»Kje pa je?« se je vzdramil stari decumvir.

»V atriju čaka.«

»Naj pride noter. Reci, da ga čakam.«

»Še prej bi ti rada nekaj povedala, oče.« Magona mu je sedla na kolena kakor vedno, kadar se je hotela pocartati pri njem ali si kaj izprositi od njega, o čemer je vedela, da ji ne bo rad dovolil. Objela ga je okrog vratu in pritisnila svoje lice na njegovo. Toda njegove trde sive kocine so jo zbudle, da se je naglo odmaknila.

»Au! Kaklo bode!«

»Kaj bi rada, Magona?« je vprašal.

»Rada bi, da sprejmeš Erika za svojega sina.« Gledala ga je, kakšen učinek bodo napravile te besede nanj. »Prosil me je, da bi postala njegova žena.« Nato pa je skrila obraz na njegovih prsih.

»Nocoj?« je rahlo začudeno vprašal decumvir.

»Da, zdajle, ko me je spremljal na poti iz cerkve.«

»In ti si privolila?«

»Da, oče«, je rekla, ne da bi dvignila glavo, položeno na njegove prsi.

»Vesel sem tega, Magona«, je rekel decumvir. »Tega sem si že dolgo želel, ker je fant iz zelo plemenite langobardske družine, hraber in dober, čeprav še malo lahkomišeln. A menil sem, da ga nimam rada.«

»Sem si premislila«, je rekla ona nekoliko poredno in se igrala z zaponko na njegovem pasu, ne da bi ga pogledala.

»Ženske ste samosvoje, kdo vas razume«, je rekel. »Tudi najboljša ima svoje muhe; to sem videl tudi pri tvoji materi. In še začuditi se nisem smel, drugače je bila takoj vsa v solzah,« se je nasmehnil.

»A jaz sem bolj pogumna, ali ne, oče?« ga je pogledala.

»Nekoliko že. Upam, da imaš vsaj to po meni.«

Poljubila ga je, nato je skočila pokonecu in odprla vrata v atrij.

»Erik!« je poklicala.

Mladi Langobard je moral skloniti glavo, da ni zadel z visoko čelado ob podboj vrat. Magona ga je prišla za roko in ga odpeljala k očetu.

»Pozdravljen, gospod!« je nagnil Erik glavo v pozdrav.

»Zdrav, poveljnik!« je odzdravil decumvir in vstal. Bil je srednje rasti, a kljub sivim lasem in utrujenemu obrazu še krepak. Njegova plečata postava in ostro rezani, zagoreli obraz sta vzbujala vtis močnatosti in zrelosti, ob kateri se je zdel Langobardov mladostni obraz še mnogo bolj mlad, kot je bil v resnici.

»Blagoslovi naju, oče«, je prosila Magona. Pokleknila je in potegnila Erika za roko, da se je tudi on spustil na eno koleno.

Decumvir je stopil k njima in napravil vsakemu križ na čelu. Nato ju je rahlo dvignil in pokazal Eriku, naj sede, in se tudi sam spet udobno spustil v naslanjač, kakor človek, ki se pripravlja na važen razgovor.

»Prinesla bom vina, oče«, je dejala Magona.

»Prinesi, hčerka, prinesi!«

»Čakal sem te, poveljnik«, je rekel decumvir.

»Oprosti gospod, zadržale so me priprave pri četi... in še neko srečanje«, se je pošalil.

po radiu. Poudaril bi le eno: krona vsega koncerta je bil zadnji tretji del, ki je obsegal Premrlovo kantato Gregorčičeve Jeftejeve prisrge. To pesem pozna verjetno vsak Slovenec. Ko je zapeta, pa človek občuti njeno lepoto v še večji meri. Tam spozna, kako nedosegljiv umetniški užitek je lepa pesem v lepi melodiji.

Goričani so torej v tej jeseni sejali prav obilno. Tri pomenljive kulturne prireditve v dveh mesecih je lepa setev. Naj bi ne ostalo pri tem.

NAŠI CERKVENI ZBORI

Ob prazniku sv. Cecilije, zavetnice cerkvenih pevcev, so se zbrali razni tržaški cerkveni zbori, da bi pregledali storjeno delo ter napravili načrte za naprej. Marsikje je bil redni vsakoletni občni zbor, na katerem so izvolili nove odbore.

Odbor, kakor tudi članarina sta za zборе važna činitelja, dobra podlaga za trdno in resno nadaljnje delo.

Ta dan naj bi se uvedel polagoma povsod kot vsakoletno praznovanje sv. Cecilije. To bo vir navdušenja za bodoče udeleževanje.

Nekdaj je bila navada, da so se zbirali pevci okrog praznika Treh Kraljev; imeli so večerjo, veselo zapeli ter zaključili vse s plesom; in to je bilo vse.

Naj pride nov duh v sedanje zборе, ki je tako zelo potreben, zato da se dvigne cerkveno petje iz stare okostenelosti.

Nihče ne more oporekati velike važnosti in velikega pomena cerkvenega petja: v preteklosti (mislim predvsem na 25-letno dobo prisilnega kulturnega molka izven cerkve) in tudi sedaj.

Če je res, da cerkveno petje zelo dviga bogoslužje, je obenem tudi oder umetniške vrednosti. Saj ni le posvetna pesem umetnina, ampak prav tako cerkvena.

Tudi v naših cerkvenih zborih je velika sila. V mestu samem imamo redno cerkveno petje v 8., v okolici pa v 13. cerkvah, torej deluje na Tržaškem skupno 21 zborov; eni napredujejo bolj, drugi manj, a vsem moramo priznati rednost in vztrajnost, tako, da so si ustvarili sčasoma pravo tradicijo — prvenstvo, na katero smo lahko ponosni.

Te zборе veže ideal in ljubezen do petja, ljubezen do materinega jezika in do krajevne cerkve, ne pa denar.

Delo, ki ga opravljajo naši zbori, je najprej Bogu v čast, a je tudi umetnost, trajnost, česar nimamo pri drugih prosvetnih zborih, ki se pojavijo in kmalu tudi zginejo.

Vsem našim zborom velja naročilo: Pogumno naprej! Zbori naj se povežejo v organizacijsko celoto, naj jim bo podlaga delaven odbor ter mesečna članarina. Poleg cerkvenega naj gojijo tudi narodno petje, da bodo ohranjena prosvetna društva in tudi pomnoženi prosvetni in pevski nastopi.

Velika pomanjkljivost vlada še v izboru pesmi, ki so le prevečkrat vedno iste. In vendar imamo dosti novih. Sezimo po njih; s tem bomo dali tudi novo pobudo skladateljem.

Da bomo dosegli večje uspehe, pripravimo večkrat skupne nastope, ker ti nudijo pevcem veliko spodbudo za nadaljne delo, našim ljudem pa mnogo zadoščenja.

VEČER OPERNIH ARIJ

V petek, 22. novembra so gostovali v Avditoriju pevci ljubljanske opere: sopran Zlata Gašperšičeva, tenor Miro Brajnik in bas Vlado Korošec ob klavirski spremljavi dr. Danila Svare.

Na sporedu so bile Donizettijeve, Puccinijeve, Mozartove in Masenetove arije v prvem delu, v drugem pa dela slovanskih skladateljev Smetane in Čajkovskega. V programu smo pogrešali kako domačo skladbo.

Zlata Gašperšičeva je prvič nastopila v Trstu, a nas je presenetila s svojim bogatim glasovnim in liričnim talentom, ki ji daje možnost visokega vzpona.

Tenor Miro Brajnik je sicer Tržačanom znan, a po vsakem ponovnem nastopu je opaziti pri njem viden napredek, ki je toliko večji, če upoštevamo njegova mlada leta.

Ladko Korošec je izrazit bas-komik. To je njegova velika odlika. Izvirnost v komični interpretaciji, združeni z bogato in spontano mimiko, kaže v Korošču poklicno odrsko izživljanje.

Nastop solistov je bil vsak zase dobro pripravljen. Koncert dostojno predstavlja slovensko glasbeno kulturo in je seveda posebej za tržaške Slovence praznik.

ORGELSKI KONCERT NA OPČINAH

V prisotnosti tržaškega škofa, raznih civilnih oblasti in številnega občinstva je bil 24. novembra na Opčinah orgelski koncert, ki ga je izvajal s samimi orglami ter malim orkestrom priznani tržaški organist Emilio Busolini. Koncert je bil ob priliki blagoslovitve novih orgel. Na sporedu so bile skladbe Rheinbergerja, Bacha, Francka, Bossija ter Premra.

Velik pomen tega koncerta za tržaške Slovence je v tem, da so na Tržaškem prvič izvajali slovenskega skladatelja v vrsti svetovnih avtorjev.

Opčine so prva slovenska vas na Tržaškem, ki je nudila tako važen glasbeno kulturni dogodek.

Orgle je izdelala tvrdka Zanin po Busolinjevi zamisli.

CERKVENA PESMARICA

Goriška Mohorjeva Družba je izdala drugi ponatis cerkvenih pesmi. Prvi je bil ponatis zbirke »Svete pesmice«.

Tako imamo pred seboj cerkveno pesmarico, ki sicer ne vsebuje novih pesmi, a je bila izdaja potrebna že dalj časa in je lepa združitev treh dosedanjih pesmaric: Gospodov dan, Božji spevi in Zdrava Marija, ki jih je pripravila tedanja znana trojica: Vodopivec, Terčelj, Bratuž.

Opozorili smo, da nekatere pesmi v teh pesmaricah niso prikladne ali primerne za naše zборе iz raznih razlogov. Ker so omenjene izdaje pošle, ni imelo pomena ponatisniti jih v prvotni obliki. Urednik je zbral iz vseh treh pesmaric 107 pesmi, ki so se pokazale do sedaj za naše zборе najprikladnejše ter so dobile novo celotno obliko v Cerkvni pesmarici. Ponatis je uredil prof. Mirko Filej s pomočjo nekaterih tržaških in goriških glasbenikov.

V taki obliki bo pesmarica najbolj ustrezala potrebi naših zborov. Dušan Jakomin

Decurion je ostal resen. »Malo prej sem imel tukaj razgovor z nekaterimi vodilnimi možmi v mestu«, je rekel. »Ni še dolgo, kar so zadnji odšli. Razpravljali smo o položaju. Strinjali so se z menoj, da te okličemo za kralja Norika, ko boš pognal barbore nazaj in zagotovil naši deželi varnost, da bo lahko ljudstvo mirno živelo po svoji krščanski veri in po lastnih zakonih.«

»Vsi so bili za to?«

»Vsi« je odvrnil decurion. Ni hotel povedati mlademu poveljniku, da so imeli nekateri rimljanski veljaki v mestu sicer pomisleke proti temu, da bi oklicali mladega Langobarda za kralja noriške dežele, ki je ostala po odhodu Langobardov brez pravega gospodarja in nastežaj odprta barbarskim vpadom, a jim ni preostalo drugega kakor privoliti, ker druge možnosti ni bilo; razen tega so bili v manjšini. Cupitus Cupitianus si ni tajil, da si pomisljajo morda na tihem tudi nekateri Kelti, mišleč da ima on pri tem še druge, lastne načrte. Vedeli so pač, da je mladi langobardski poveljnik zaljubljen v njegovo hčerko, saj to je bilo znano vsemu mestu in tega Langobard tudi ni skrival. Če pa bi postal Erik, Wulfov sin, kralj Norika, bi postala Magona, hčerka decurionov Cupitusa Cupitiana iz Celeie, noriška kraljica. To jim ni prijalo, ker so mu zavidali. Odkrito niso upali povedati tega in tudi niso bili proti načrtu, da bi izbrali nekoga za kralja, ki bi vzpostavil ter utrdil osrednjo oblast nad Norikom, da se bo lažje ubranil barbarov, in tudi niso ugovarjali, da naj bo to mladi Langobard, od katerega je zavisela rešitev pred barbari. A na tihem so mu le zavidali. Dovolj glasov v tem je prišlo do njegovih ušes. Sicer so vsi vedeli, da njegova hčerka noče skleniti zakonske zveze z langobardskim poveljnikom, ki je zaradi nje zapustil spremstvo kralja Alboina, vendar pa niso dvomili o tem, da ga bo vzela, ko bo postal kralj.

Vendar pa vse to Cupitusa Cupitiana ni skrbelo. Vedel je, da ni drugega izhoda, kakor obnoviti noriško kraljestvo, ki so ga Rimljani pred stoletji odpravili, in nikogar drugega ni bilo, ki bi mu lahko ponudili kraljestvo razen mladega Langobarda. On je razpolagal z edino, četudi majhno vojsko v deželi. Poleg oddelka konjenice v Celeii je poveljeval še nekaterim drugim posadkam, ki so jih pustili Langobardi v deželi in po katere je bil že poslal, da bi prišle braniti Celeio pred barbari. Poleg tega je bil iz ene najplemenitejših langobardskih družin. Morda kralju Alboinu ne bo prav, da bo postal mladenič kralj nad deželo, ki je bila še pred kratkim langobardska, vendar pa mu mora biti to ljubše, kakor da postane obrska ali slovenska. Nazadnje bo uvidel, da je najbolje, da vlada Noriku eden njegovih velikašev, ker sam ne more obdržati oblasti nad njim. In verjetno bo poslal Eriku tudi pomoč proti barbarom, če bo sila...

MARIJ MAVER

Otožna pesem male marjetice

»Izpuli mi lističe bele,
k tlom me upogni, veter!
Pri meni se čebela je pojila
in bila sem srečna; —
potem je k drugi odletela.«

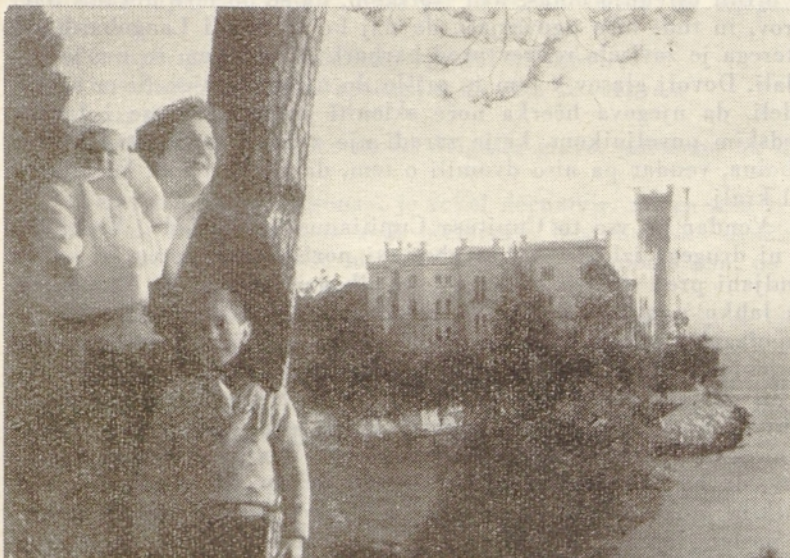
Nežno glavico sklonila je
marjetica in zaihtela.

BRUNA PERTOT

Božična pesem

Zvečer ob jasliah
bo mirno in lepo,
ko lučke v vejah
bodo dogorele,
ko bo nemir
za kratek čas ugasnil
in vse srčne strune
ubrano bodo pele...

Srečanje pred prazniki

V toplem decembrskem popoldnevu je gospa M. S. s Proseka izpolnila svojima malčkoma željo, da so obiskali Miramarski park in grad.

Vsi trije so opazovali bele labode, ki so veličastno plavali med vrbičjem in lapuhon, ko sem se jim približal.

»Gospa, sem ji rekel, »ste na sprehodu?«

»Nista mi dala miru«, pravi gospa, »zato sem jima obljubila, da bomo šli, ko bo prenehala burja. In tako smo tu.«

»In zdaj že komaj čakate božiča? Kako in kje ga boste letos proslavili?«

»Doma. Zame je božič najbolj intimen domač praznik in zato bom naredila vse, da bi nam bilo vsem doma ob jasliah lepo. Božič je tisti dan v letu, katerega se bomo vedno veselili.«

»Gospa, ste preživel kdaj božične praznike, ki so se vam za vedno vtisnili v spomin?«

»Sem.«

»Doma?«

»Ne! V gorski vasici je bilo. Nepopisen prizor, ko so ljudje s svetlimi baklami v rokah prihajali iz vseh dolin k polnočnici v farni cerkvi. In tisti sneg! In zvonovi, ki so peli tako čudovito lepo. Mislím, da je bil to moj najlepši božič.«

»Gospa! Želim srečen božič Vam in Vaši družini.« »Tudi Vam lep božič in Mladiki, mi je želela gospa, ko sem povedal, od kod sem prišel.

DRAGO ŠTOKA

JASLICE

Včasih so trdili, da je treba začetek jaslí pripisovati svetemu Frančišku iz Assisija.

Danes, ko boljé poznamo zgodovino umetnosti, jolklore, liturgicnih in verskih iger ter ljudskega verovanja, ne moremo priznati »asiškemu revčku« te prednosti. Njegova zamisel je bila res lepa in je odgovarjala čutu tedanjega človeka, ki je bil poln vere in je iz te vere tudi živel. A ta svetonočna pobožnost je bila le izraz upodobljajoče in likovne umetnosti ter verskih iger, ki so bile tedaj v razvoju.

Jaslice, upodabljanje svete družine v Betlehemski votlini, so tako stare, kakor je stara krščanska umetnost. In kakor se je ta umetnost razvijala, tako so nastajale tudi jaslice. Najprej so bile samo slike. Pozneje so te slike dobile plastično obliko.

Verno ljudstvo se ni več zadovoljilo samo s slikami, ampak je hotelo božično skrivnost tudi doživeti. Hotelo je pogledati v hlevček, poizkusiti, kaj je sveta družina občutila v prvi sveti noči, spoznati revščino božjega Sina in njegove Matere, govoriti s pastirčki, ki so prvi pritekli k votlini. Hotelo se je ob jasliah poučiti o globokih verskih resnicah, ki so jih te razodevale, in o lepih lastnostih zakonskega in družinskega življenja, ki so odsevale iz obraza Marijega in Jožefovega.

V jasliah so vse te podobe oživele, vse so dobile obliko in postavo. Tako sta verni in neverni človek mogla poromati v mislih v Bellehem,

Prvi poskusi »postavljanja« jaslí segajo v trinajsto stoletje. Za časa renesance so jaslice dobile v likovni umetnosti trdno oporo. Osemnajsto stoletje predstavlja za jaslice zlato dobo. Tako v Italiji, kjer je v Neaplju umetnost postavljanja jaslí dosegla svoj višek; tako tudi v nemških krajih, zlasti na Bavarskem in Tirolskem.

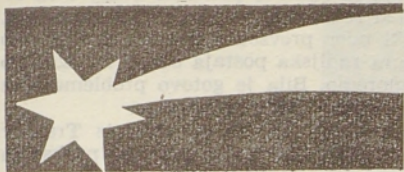
Po osemnajstem stoletju je navdušenje za jaslice nekoliko padlo. Tega je bila kriva doba prosvetljenstva. In to krizo so posebno občutili nemške dežele, kjer so jaslice zašle že v domove. Od začetka našega stoletja se pa ponovno opaža v nemških krajih večje zanimanje za jaslice.

Ni treba posebej poudarjati, da so jaslice najprej postavljali v cerkvah. In tako je v glavnem ostalo še vedno v Italiji. Iz cerkva se je ta navada prenesla v domove. To velja zlasti za južne nemške dežele, kjer so številni domači umetniki pripravljali zanje lesene podobe. In pri domačih jasliah in ob božičnem drevesu je družina na sveti večer občutila vso lepoto srečnega družinskega življenja.

Slovenski kraji in slovenski ljudje so jaslice prejeli od svojih južnih in severnih sosedov. Sprejeli so jih pa tako radi in se jih tako oklenili, da si skoraj ne moremo predstavljati, da niso zrastle na naših tleh.

Skrbimo, da bodo jaslice ostale! Naj le pride božično drevesce z lučkami in darovi. A te lučke imajo svoj pomen le tedaj, če gorijo nad jaslíami kot odsev tiste nebeške luči, ki osvetljuje skrivnost učlovečenja božjega Sina.

Lojze Škerl

ODRESENJE

Vijolica Fonda

December, sveti večer. Intimnost je legla na hiše. Ljubezen je v srcih in vsakdo začuti, kako velik dar je družina.

Samo pri njiu ni bilo tega, ni bilo več družine. Mati in hči sta se zaprli sami vase, da bi zajezili tok spominov na prejšnje svete večere, na tiho srečo treh ljudi. Ostali sta sami in hiša je bila prazna, preveč prazna za dve izmučeni ženski. Hči ni bila več mlada, vendar ni bila pripravljena na to, da bi izgubila moža. Kako neki, saj je bilo preveč let skupnega življenja, ljubezni in navezanosti, da bi se človek pripravljaval na smrt. Ko bi bil Bog poslal otroke . . . , a jih ni bilo in sedaj je ostala sama, obupno sama! — Sveti večer je bil, njega pa ni bilo od nikoder.

»Mati, ne morem več!« je naenkrat zakričala žena. Preveč vsega se je nabralo v njej. Dušilo jo je.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašala mati. A saj je vedela, saj se je tudi ona najbolj bala praznikov, ker sta takrat še najbolj čutili pomanjkanje nekoga, ki bi ga imeli radi in ki bi jima vračal ljubezen. Praznina v njunih srcih se je večala in čas ni zalegel.

»Ne morem več, ne morem več!« Solze so se ji udrle po razoranih licih. Oči je imela motne in kožo uvelo. Njen izraz je klical mater na pomoč.

»Prosim te, Ana, ne bodi otrok. Saj veš, da nič ne pomaga.«

Starejša ženska je hotela biti trda. Ko bi se še ona udala obupu, bi ne bilo nikogar, ki bi pomagal njeni hčeri. Žalost jo je tako strla, da je postala po duši starejša od svoje stare matere. Ta je to vedela in bi jo rada povlekla iz otopelosti, ko bi le vedela kako.

»Mati, ne razumeš, ne moreš razumeti! — Me ni nič več do življenja.«

»Nehaj!«

Jok jo je tako stresal, da je staro mater bolelo. Že sedem mesecev se je to dogajalo.

»Ana, pripravi mizo.«

Ženska je ostala na svojem mestu in je z neskončno žalostjo strmela v prazno.

»Ne smeš se prepustiti obupu, ne smeš otrpniti. Delaj, delaj, karkoli!«

Materine besede so bile sedaj mehkejše. Smilila se ji je hči in ji še vedno ni mogla pomagati.

»Mati . . .« zmajala je z glavo. Saj sem že vsa trda, zunaj in znotraj.«

Mati ni odgovorila. Prehudo ji je bilo. Ko bi le vedela za kakšno rešitev! Tudi hči je grebla vase in iskala izhoda. A misli so bile tako malo prožne. Ovirala jih je mora, ki jo je tlačila fizično in duševno. — Ko bi le imela še koga razen matere, ko bi imela sina, otroka . . . otroka . . . V njej je nekaj zatrepalo. Otrok! Da, otrok, tudi če ni njen, le da je nekdo, ki naj ga ima rada. Sina, da, sina si želi, sina!

»Mati, kakega otroka vzamem za svojega.«

Plašno je izrekla svojo misel in pogledala mater. Ta se je ozrla vanjo. Otroka? Odkar ji je umrl mož, je prvič izrazila željo po družbi, prvič se je zganila iz svoje otopelosti. To je bila rešitev.

»Da, Ana, da. Otrok. Takoj, danes, čimprej. Otrok! On ti bo pomagal, Ana.«

Mati se je oddahnila, morda se je vračalo življenje.

Moj Bog, kaj je rekla? Ana se je prestrašila svoje misli in svojih besedi. Ne, ne! Saj ni mogoče, ni mogoče. Tujec naj pride v njihovo hišo, v njeno srce?! In kaj poreče Ivan, njen edini ljubljenec? Ne, tujca ne, ne more, ne more!

»Ana, kaj ti je?«

Mati je zaslutila notranji boj in se prestrašila.

»Kaj ti je, Ana, povej?«

»Ne morem, mati, . . . ne morem!«

Mati jo je samo pogledala.

»Premislila sem. Otrok bi lahko zavzel Ivanovo mesto v mojem srcu in to ni prav. Ni prav! Ne sme se zgoditi. Ivan mora ostati edini. On bi ne bil zadovoljen. Mati . . .«

»Ana!« Krik se je izvil iz starke. Po dolgem času so bile solze v njenih očeh.

»Ana, ne tako, ne! Tvoja žalost naj bo čista, ne pregrešna. Ne greši, Ana, da bo lahko v miru počival.«

Oči so jo skelele. Šla je in prijela hčer za roko. »Pridi.«

Peljala jo je pred jaslice. — Prva je pokleknila starka in sklonila sivo glavo.

»Poglej ga. Nag je in zebe ga. Pomagaj Detetu. Danes je Sveti večer.«

»Oh mati, mati . . .«

Otroški smeh se je že razlegal v njunih srcih in zadnje solze so pripravljale dušo za veliki trenutek. Odrešenik iz jaslic se jima je smehljaval.

B. ZEMLJA

Sveta noč

*Sveta noč,
kako si te želim!
Ko prideš ti,
se srečam z milijoni ljudi,
ki bodo dobre volje
šli čez betlehemske poljane,
in z angeli nebâ
in s tabo — onstran morjâ.*

„Igrajo člani radijskega odra...“

Le kolikokrat je že napovedovalka tako naznanila radijsko igro! Zanimalo me je in sem vprašal. »Še malo počakaj«, so mi rekli, »kmalu bo okrogla številka«.

Danes vam jo izdam:

V prvi polovici januarja bo imel *Radijski oder* svojo 3000. oddajo. Julija je preteklo 11 let od prve oddaje, stopa torej v 12. leto svojega delovanja. Danes ima 40 članov in lahko tedaj praktično izvede katerokoli radijsko igro. Pred

Skupina RO 1954 pri oddaji (od leve proti desni): Danila Silova, Jože Peterlin, Stana Oficija, Slavko Rebec, Slava Mezgečeva, Drago Petkovšek, Zdravko Ocvirk in Ludvik Klakočar

nekaj dnevi je imela naša skupina tretji občni zbor, odkar deluje samostojno z izpričevalom Komisariata. Na skupščini, ki je bila nekako jubilejna, je prof. Peterlin, ki je Radijski oder ustanovil in ga v umetniškem oziru tudi vodi do danes, nanizal nekaj spominov. Velja omeniti vsaj nekaj stvari.

O začetnih pravi:

Ko je prišel po vojni trenutek, da smo dobili poleg šole tudi dnevne daljše radijske oddaje, je bila potrebna radijska igralska družina. Tedaj je bilo težko ustvariti radijsko igralsko skupino, ker je znalo premalo tržaških Slovencev knjižno slovenščino. Treba je bilo dobesedno na stanovanja in tam preizkušati in vaditi. Med prvimi srečanji je bila gospa Stana Oficija, ki je poleg velike igralske nadarjenosti, čutila vedno do umetnosti in do lepe materine besede tudi veliko ljubezen. Ona se je med prvimi tržaškimi Slovenci pridružila in je delu in skupnosti darovala velik del svojega srca, ki ni bilo nikdar zahrbtno in ni nikdar razočaralo. Malo kasneje se je priključil Slavko Rebec, ki sem ga po naključju srečal v Gorici in ne v Trstu. On ima poseben jubilej v številu naših oddaj. Potem so prišli drugi, ki so pogosto spet odšli iz Trsta, do najmlajšega rodu, ki se že nekaj let uveljavlja in ki bo — ostal.«

Nekaj kritičnih trenutkov.

»Ko so 1949 člani Slovenskega narodnega gledališča in vse njim sorodne skupine in posamezniki čez noč odpovedali vsako sodelovanje na radiu, ker je takrat začela delovati

v Kopru radijska postaja in njihovo politično vodstvo ni bilo več zainteresirano nad tržaško slovensko radijsko postajo, tedaj je moral Radijski oder prevzeti vse oddaje. Bili smo namreč mnenja, da mora radijska postaja ostati in moramo zato vse storiti, kar zmoremo. Bila je gotovo problematična naloga pred mlado nepoklicno igralsko skupino.

Drugi kritičen trenutek je bil, ko so odšli iz Trsta v Ameriko in Avstralijo igralci z dolgoletno radijsko prakso in je bilo treba postaviti vse delo na nove noge.

Vse te kritične trenutke je RO preстал. Gotovo so se ti pretresi poznali v kvaliteti oddaj. Vendar se ni nikdar zgodilo, da bi bili postavljeni pred tako nalogo od strani radijskega vodstva, ki bi je ne zmogli.

Ni manjkalo še težav, ki bi niti ne bile potrebne, pa te naj pokoplje čas.

S prihodom pod RAI je Radijski oder dobil iste naloge kot jih je imel prej, našel pa je veliko razumevanja za svoje delo v glavnem ravnatelju Ing. Candussiju. Z edino željo, da bi kvaliteta oddaj bolj in bolj zorela, začena RO četrtri tisoč pred mikrofonom.«

Mladi smo veseli te tradicije in hočemo na njej graditi in zoreti.

NEKAJ VAŽNEJSIH BOŽIČNIH ODDAJ

Opoldanska predavanja: 17. 12.: Sveti večer po deželah Evrope; 20. 12.: Sveta roža — legenda o telohu; 26. 12.: Božič v juž. Ameriki; 31. 12.: Novo leto pri misijonarjih; 3. 1.: Starodavna maša z mečem v Čedadu.

Pesmi in novele: 24. 12. ob 20.30: Božič v pesmi; 25. 12. ob 12: ponovitev; 25. 12. ob 19.15: J. Peterlin: V svitu zvezd (dram. novela); 26. 12. ob 19.15: J. Stritar: Priletnega samca sveti večer (dram. novela); 1. 1. ob 19.15: F. Jeza: Adamova skrivnost (dram. novela); 6. 1. ob 19.15: V. Beličič: Hišica še stoji (dram. novela).

Dramske oddaje: 24. 12. ob 21.: E. Gregorin: Kralj z neba; 25. 12. P. Calderon: Veliki oder sveta; 26. 12. ob 17.: F. Milčinski: Krpan mlajši; 28. 12. ob 18: Dickens: Božično voščilo 29. 12.: Ghèon: Božična skrivnost; 31. 12.: Blumenthal — Kadelburg: Pri belem konjčku.

Livij Valenčič

IZZA MIKROFONA

Spremembe na radiu: Nismo še poročali, da je bil imenovan za napovedovalca *Marijan Slokar*, da je prevzel vodstvo oddelka za predavanja *Ado Lapornik* in dramski oddelek ing. *Boris Sancin*.

Na 3. letni skupščini *Radijskega odra* je bil ponovno izvoljen za predsednika *Livij Valenčič*, za umet. vodjo pa ponovno prof. *Jože Peterlin*.

Skupina RO 1955 (od leve na desno): Stana Oficija, Lojzka Peterlinova, Jože Peterlin, Krasulja Suhadolčeva, Slavko Rebec, Adrijan Rustja

Bele
planjave
vabija...

BOJAN PAVLETIC

SLOVANI IN ŠPORT

Ceprav velja šport za nekaj sodobnega, nekaj, kar je ustvarila šele današnja doba, sega vendar v daljno preteklost. Poznali so ga že v davnih časih, le v drugačnem pomenu besede. Kitajci so brcali nekaj nogomet že pred več tisoč leti. O grških olimpijskih igrah bi bila odveč vsaka beseda. Starim Egipčanom je bilo plavanje priljubljena zabava. Skoti so že v prejšnjih stoletjih merili svoje sile z metom kladiva.

O Slovanih kot športnikih davnine nimamo skoraj nobenih podatkov. Na športno pozornico sveta so stopili razmeroma precej pozno. Kje je temu vzrok?

Šport, oziroma točneje povedano telesne vaje so bile v preteklih stoletjih in tisočletjih domena vladajočih družbenih slojev, bojevitih narodov ali pa vsaj takih, ki so se iz raznih zgodovinskih vzrokov dvignili nad ostala plemena. Tako vemo, da so se pri Starih Grkih ukvarjali s telesnimi vajami le svobodnjaki. V srednjem veku so se ukvarjali z viteškimi turnirji in lovom kot športom le plemiči. Domovina sodobnega športa — Anglija — je bila v preteklem stoletju osvojevalna dežela, ki je znala dobro oceniti vpliv telesnih vaj na svoje vojake itd.

Vrnimo se nekoliko v preteklost. Slovani so bili od nekdaj izrazito nevojaški narod, ki se je ukvarjal pretežno s pastirstvom in poljedelstvom. Kot taki seveda niso opravljali raznih bojnih in borilnih iger. Kasneje je večina Slovanov padla v suženjstvo, v katerem so ječali več stoletij. Ko so se polagoma do 20. stoletja osvobodili, so se seveda znašli v družbi ostalih narodov brez vsake športne tradicije in tako niso k arhajični dobi sodobnega športa doprinesli ničesar, razen v telovadbi, ki pa je bila tedaj bolj propagandno sredstvo. V dobi med obema velikima vojnama so pričeli tudi posamezni slovanski narodi slediti ostalim, ki so tedaj na tem področju mnogo pomenili. Seveda so bili tudi tukaj najuspešnejši tisti, ki so bili na najvišji kulturni stopnji, tam, kjer je bila življenjska raven najvišja. Tako so med prvimi izstopili Čehi, poleg njih Slovenci, nato Hrvati in Poljaki. Ruski narodi in Ukrajinci so se zaprli z železno zaveso tudi na športnem področju in tako oškodovali za prenekateri uspeh vso slovansko skupnost narodov.

Po drugi svetovni vojni se je položaj temeljito spremenil. Nedvomno je k temu največ doprineslo dejstvo, da so vsi Slovani dobili nove vladavine, ki so trošile za razvoj športa v svojih deželah velikanske vsote denarja. Ob izdatni finančni pomoči, seveda, rezultati niso izostali. In tako so se pričela pojavljati imena kot Zatopek, Kuc, Mihalič, Stjepanov, Sidlo,

Kočerka, Vlašič, Ponomareva, Zibina in nešteto drugih. V športnih igrah so postali Slovani skoraj nepremagljivi: hokej, nogomet, vaterpolo, odbojka itd so postale discipline, v katerih so danes Slovani velesile. Tako ni čudno, če so trenutno Rusi kot celota najmočnejši narod na športnem področju in so preseгли že same Amerikance, ki doslej niso imeli tekmeča. Res je, da često ne moremo primerjati okoliščin, v katerih se danes dokoplje do veljave kak slovanski športnik oziroma moštvo ali pa tekmovalcev oziroma moštvo v ostalem svetu. Razlika v podpori je tako velika, da često nevarno zamaže pravilnik o diletantizmu.

Vendar pa se športni rezultati ne merijo po količini podpore, ki jo dobi športnik oziroma njegova ekipa. Enote za merilo uspeha so še vedno le točke, centimetri in sekunde. Če pa merimo s temi enotami, potem moramo ugotoviti, da so danes Slovani kot športniki mogočna velesila, ki je na poti k vrhuncu svoje slave doslej opravila le krajši del poti.

PLANICA V ŠTEVILKAH

Sneg je spet pobelil planine. Smučarji pripravljajo smučiče. Ne bo dolgo, pa bodo oživele velike skakalnice. Med njimi zavzema pomembno mesto slovenska Planica.

V planiški dolini so skupno 4 smučarske skakalnice: 25, 50, 80 in 125 meterska ali »Mamutska skakalnica«. Slednjo je zgradil leta 1933 ing. Bloudek. Prve tekme na njej so bile leta 1934.

Mamutska skakalnica, katero so obnovili pred 3 leti ima naslednje mere: Od izteka do vrha zaletišča je visoka 159 metrov in je druga najvišja športna zgradba na svetu. Višja je le nemška skakalnica v Obersdorfu 161 metrov. Planiška skakalnica pa je od vseh velikank najvarnejša in za skakalce najlažja. Od spodnjega dela skakalnice do njenega vrha je približno pol ure hoda. Zaletišče je dolgo 156 metrov z naklonom strmine 35 stopinj ter dopušča hitrost 110 km na uro. Doskočišče ima naklon 41 stopinj, ima kritično točko pri 110 metrih, dopušča pa skoke do 125 metrov. Na vrhu zaletišča je koča za ogrevanje tekmovalcev. Ob strani skakalnice stoji 26 metrov visok sodniški stolp. V Planici so bili doseženi naslednji svetovni rekordi: 1934 Ruud (Norveška) 92 m, 1936 Bradl (Avstrija) 101 m, 1939 Bradl (Avstrija) 107 m, 1941 Göring (Nemčija) 118 m in 1948 Tschannen (Švica) 120 m. Letošnji rekord Planice: Recknagel (Vzh. Nemčija) 124 metrov. Sedanji svetovni daljinski rekord ima Finec Luiro, ki je v Obersdorfu na Bavarskem skočil leta 1951 139 m. Najboljša Slovenca: Finžgar in Poldaj 114 metrov.

Pisatelj

Vinko Beličič

pred mikrofonom

V nedeljski oddaji »Kdo, kaj, zakaj« je povabil g. Mitja Volčič, ki domiselno urejuje in dobro vodi to oddajo, da postaja bolj in bolj zanimiva, pred mikrofonom pisatelja Vinka Beličiča. Med njima se je razvil tale zanimiv razgovor:

VOLČIČ: Pred dnevi je izšla v Trstu lično opremljena knjižica. Na platnicah piše: Vinko Beličič: Dokler je dan. Kritika je delo pohvalila, eno-dušno ji priznavajo veliko iskrenost — in za to iskrenost je treba poguma, ki je ena temeljnih postavk pisateljevega dela.

BELIČIČ: *Vloga pisatelja je po mojem iskati resnico življenja za njega videzom. To resnico mora umetnik izpovedovati pogumno in zvesto. S tem se hkrati osvobaja — čisto po evangeljskem stavku: Resnica vas bo osvobodila. In kaj je na tem svetu slajšega nego notranja svoboda?*

VOLČIČ: Slišali smo, da imate v predalu že napisan roman. Mislite, da je ta zvrst v skladu z vašim značajem, z vašimi pogledi na svet? Saj smo vas do zdaj poznali prvenstveno kot lirika.

BELIČIČ: *Zadnji dve leti sem res pisal in tudi napisal dolg pripovedni tekst, priznam pa, da nisem uspel. Tega spoznanja sem sam najbolj vesel. Na področju, ki zahteva fabulo, širino in objektivnost, se lirik ne more obnesti. Iz svojega romana, ki ne bo nikdar izšel, sem tri poglavja predelal v tri samostojne črtice in jih sprejel v zbirko Dokler je dan.*

VOLČIČ: To so verjetno novele iz zadnjih let vašega tržaškega bivanja?

BELIČIČ: *Da, tako je.*

VOLČIČ: V eni svojih novel Vinko Beličič razpleta misli ob branju lastnih dnevnikov, ki so po dolgih letih in po čudnih naključjih zopet prišli v njegove roke. In ob njih se začudi: Kako smo bili naivni, zaprti v domačem idiličnem vrtičku. Ali bi se iz tega lahko sklepalo, gospod profesor, da v provincialni zatoholosti pisatelj ne more razpeti svojih kril?

BELIČIČ: *Ne morem zadosti poudariti zadovoljstvo, da me je življenje zaneslo iz tesnih meja. Da sem ostal v domovini, bi ne doživel toliko svežih vetrov iz širokega sveta. Rast v širino in globino je možna samo tam, kjer človek lahko svobodno izpoveduje bolečino razočaranj in veselje novih spoznanj.*

VOLČIČ: Zdi se nam, da vprašaj, ki ste ga postavili zadnjemu stavku zadnje strani vaše zbirke, ni slučajen.

BELIČIČ: *Črtico Dokler je dan sem čisto zavestno postavil na konec knjige. Končuje se z vprašanjem, kdaj, kje in kako bom sklenil svojo življenjsko pot. Tako se vprašuje človek, ki se zaveda svoje — da se tako izrazim — zemljepisne nestalnosti in v podzavesti čuti, da se bo treba posloviti. Naj pristavim, da sem s svojim sedanjim življenjem zadovoljen in me zato misel na slovo, bodisi od kraja ali od življenja vobče, navdaja s skrito bridkostjo.*

duhovnikov je bil g. Anton Grbec. Bil je vesten delavec v vinogradu Gospodovem, kot mož do vseh pravičen, kot sin svojega rodu pa zvest in zaveden.

Že v prvih letih svojega pastirovanja je občutil vso trpkost življenja. Njegova prva duhovniška služba pa je bila v briškem Mirniku, ob bivši avstrijsko italijanski meji. Ob prihodu italijanskih čet v ta obmejni kraj, v času prve svetovne vojne, so ga zaprli in odvedli v Italijo v konfinacijo. Šele po končani vojni se je smel vrniti v svoje rodne kraje. Nastopila je potem doba krutega fašizma, ki je naši manjšini v Italiji prinesla veliko gorjā. Posebno so to občutili tisti, ki jim slovenstvo ni bila prazna beseda. Med te se je lahko prištevalo župnika Grbca, ki mu je bila prav v tistih časih poverjena nabrežinska župnija. Zaradi svoje značajnosti in nesebične ljubezni do slovenstva je bil od fašistov še posebno osovražten ter preganjan. Gonja proti njemu pa je dosegla svoj višek, ko je bil nasiloma pregnan iz Nabrežine. Da bi se izognil hujšim posledicam, se je težko preizkušeni župnik moral ukloniti. Z žalostjo v srcu je zapustil nabrežinsko župnijo, ki mu je bila tako draga ter prevzel dušnopastirsko službo v manj važni gorski fari Srednje nad Kanalom. Tu je med drugo svetovno vojno doživel ponovne krivice. Nemške horde so prihrumele v to gorsko vas in jo do tal požgale. Zgorelo je tudi župnišče in župnik je tedaj prišel ob vse svoje imetje, postavljen je bil ob zid in prav malo je manjkalo, da mu niso svinčenke nemških pušk prestrigle nit življenja. Ob koncu leta 1946 se je preselil v Gaberije v Spodnjo Vipavo, kjer se mu je končno obeitalo mirno življenje. Tu ga je pred dvema letoma zadela smrtna nesreča. Ko se je vračal z vlakom iz Gorice proti domu, malo pred postajo Rubije, so se vrata med vožnjo nenadoma odprla. Gospod je omahnil iz vlaka in obležal ob tračnicah s prebito glavo. V goriški bolnici je čez nekaj minut umrl. Pokopan je na nabrežinskem pokopališču, kjer počiva poleg svoje matere.

Njegovi prijatelji in znanci iz Nabrežine so se hoteli oddolžiti spominu tega odličnega in priljubljenega duhovnika in letos so mu postavili pred kratkim dostojen spomenik. S trnjem obdan kelih simbolizira njegovo življenjsko pot, ki mu je bila s trnjem posuta. Ta nagrobni spomenik naj pričā bodočnim rodovom, da v naši kraški zemlji, ki ji je bil tako zvest, počiva mož, ki je bil blag in vzoren kot dušni pastir, trden in neomajen v svojem značaju ter velik v ljubezni do Boga in do slovenskega naroda.

Stanko Kosmina

S trnjem obdan kelih

Na nabrežinskem pokopališču so postavili spomenik župniku Antonu Grbcu njegovi prijatelji in znanci, da bi se mu skromno oddolžili za veliko delo in za veliko ljubezen, ki jo je delil v 13. letih svojega pastirovanja kraškemu ljudstvu.

Pok. arh. Radovič, ki je izdelal načrt za spomenik, je s trnjem lepo simboliziral življenje duhovnika Grbca.

Ta dobri in vzorni duhovnik je župnikoval v Nabrežini v času najhujšega narodnega zatiranja. Tedaj se je fašizem še posebno zaganjal v našo duhovščino, ki je tedaj predstavljala edino odporno plast slovenskega izobraženstva. Slovenski duhovniki so trdno in neustrašeno stali na braniku v borbi za pravice slovenskega ljudstva, še posebno na svojem torišču, to je v cerkvi. Eden iz vrst teh

Pozdrav

prof. GORŠETU

Pred nedavnim je praznoval v Clevelandu 60 letnico življenja akad. kipar France Gorše. Dolga leta je živel med nami in delal med nami. Mladika mu zato pošilja pristrčne čestitke k njegovemu življenjskemu prazniku.

Kipar Gorše je doživel že odlična priznanja umetnostnih kritikov ob številnih razstavah v različnih mestih v Jugoslaviji, v Italiji in drugod. Njegova večja dela so na primer: Kristus na križu v cerkvi sv. Petra pri Gorici, Brezmadežna v Opatjem selu, Angel miru na pročelju cerkve v Devinu, dve marmornati figuri v beograjskem parlamentu, nešteto spomenikov po slovenskih pokopališčih, največje njegovo delo pa je gotovo notranja oprema nove slovenske cerkve v Torontu v Kanadi.

Njegovo delo po 1931. letu predstavlja nekako višek zagona. Umetnik je bil telesno zdrav, živel je sredi umetniškega kroga. Iz teh let izhajajo Goršetove največje uspehe. Tedaj je umetnik pogosto vesel in razigran, da ujame tudi vesele motive.

Po 1945. letu se Gorše zresni in ne more prav razumeti, da je človek lahko tako nečloveški, da pobije toliko ljudi kot jih je pobil 1945. leta, celo svoje lastne brate. Gorše tedaj oblikuje v Trstu Kajna, ki skriva obraz, ko ga Bog sprašuje, kje je negov brat?

Ob globokih verskih resnicah se Gorše zamisli in umiri. Oblikuje sv. Frančiška in potem poglavja iz naše narodne zgodovine, slovenske velikane: Prešerna, Mahničca, Jegliča...

A končno se mi zdi, da tam v Ameriki ob uri od diha sede in misli mu splavajo domov, morda tudi še na ta košček Slovenije, kjer je bival toliko let, na Tršaško, na Korčaško in Goriško. Tedaj se naše misli srečujejo z njegovimi.

Jože Peterlin

France Gorše: Svete višarje (linorez)

Pevec je utihnil

Kadar pišemo kritiko o kakšnem umetniku, se ustavimo navadno le pri njegovem umetniškem udejstvanju in pri njegovih več ali manj sijajnih uspehih, prezremo pa njegovo »človeško osebnost«, morda zato tudi, ker opažamo večkrat nasprotje med umetnikom in človekom.

V Gigliju pa občudujemo tako umetnika kot človeka; umetnika, ki je dosegel vrhunec slave ter značajnega in jasnega človeka, ki je bil vedno zvest svoji družini in večnemu Umetniku. Podlaga vsega njegovega življenja je bila, poleg izredne ljubezni do matere, predvsem zvestoba njenemu izročilu: »Zapomni si, moj dragi, če hočeš lepo peti, moraš imeti velikodušno srce in moraš ljubiti vse brez izjeme.« Ta načela so bila utrjena v močni in živi veri. Imel je močno voljo, ki mu je odprla mnogo vrat na njegovi začetni poti; trpel je pomanjkanje, lakoto in zapostavljanje že od otroških let, pozneje pa zavist in odrske za-

kulisne spletke. Po taki poti si je priboril slavo in blagostanje, a ni pozabil revnih in je zanje velikokrat pel, posebno zadnja leta. Bil je velik, a skromen, tudi v dobi svojih najslavnejših uspehov.

Naslednik Carusa, tudi v newyorškem Metropolitanu, je čaral poslušalce s svojim »zlatim glasom« 41 let. Sedaj ima samo en glas, ki mu je podoben: Giuseppe Di Stefano.

Z Giglievo smrtjo je prenehala znana trojica: Becchi - Gigli - Caniglia in neha z njim zadnji predstavnik italijanskega »bel cant«.

V svojem življenju je Gigli imel samo eno učenko: hčer Rino, ki jo je imel kot partner na odru.

Gigli se je rodil v Recanati 1890 leta.

Njegova smrt pomeni izgubo v vrsti velikih glasbenikov: Cantelli, Perosi, Toscanini, Sibelius. Nehote se vsiljuje misel: ali ne zaključujemo morda v glasbi dobe, ki je videla klasične velikane?

Dušan Jakomin

Miranda
Zafred

ANKETA O FILMU

Kako misli tržaška in goriška mladina o filmu

Zanimalo nas je, kako misli naša mladina o filmu in o problemih v zvezi s filmom. Postavili smo nekaj vprašanj le mladini, ker nas je zanimalo njeno mnenje.

Po odgovorih sodeč ima naša primorska mladina kar zdrave pojme o tem problemu.

Seveda nas je najprej zanimalo, ali gredo radi v kino; odgovor je bil v absolutni večini da. Vsi se tudi zavedajo, da je film velike važnosti, posebno v današnji dobi.

Kako pa gledajo starši na obisk svojih otrok v kinodvoranah? Večina staršev dovoljuje svojim otrokom, da gredo v kino; eni se ne zmenijo, kaj gredo gledat, a teh, po odgovorih sodeč, je malo.

Zanimivo je, da se sodoben mlad človek zaveda, da film lahko kvarno vpliva na gledalca, predvsem na doraščajočega (v Ameriki imamo žalostne zglede, in ne samo tam), a vsekakor je odvisno od vzgoje. Skoro vsi priznajo, da ima film precejšnjo krivdo za današnjo nemoralno, predvsem zato, ker so se oprijeli kina mladi ljudje, ki vsrkavajo vse, naj si bo dobro ali slabo.

Po vsebini so najljubši: zgodovinski in komični. Sledijo nato pustolovski, ljubezenski, socialni in verski.

Na splošno polagajo mladi gledalci večjo važnost na vsebino, manj na igrance. Med razvedrilom in giobino filma, je večina za razvedrilo. Na splošno jim je vseeno, kateri igralci nastopajo v filmih; med režiserjem in igralci pa gledajo bolj na igrance.

Glede vpliva, ki ga imata film in knjiga, so mnenja, da ima prvi večji vpliv, ker ima pred knjigo to prednost, da prikazuje dejanje, kakor se resnično odigrava. Poleg tega pa se današnja mladina, tak je bil odgovor, premalo zanima za knjigo.

Jasno je, da pusti film, ki je dobro izdelan in razvija kako problematiko, velik vtis na gledalca — to so skoro vsi priznali.

Kot najljubše in najboljše igrance smatrajo: Mario Schell, Ingrid Bergmann, Rocka Hudsona, Gregory Pecka, Chaplina.

Zanimivo, kaj mislijo o obnašanju gledalcev v kinodvoranah; na splošno, da je slabo ali tudi nesramno. Za nekoga »italijansko«. Izjavili so se tudi, da je odvisno od ambienta, vzgoje in razpoloženja posameznika ali malokdo pa je skušal kdaj posnemati kakega igralca.

Na vprašanje, če gledajo, ali je film zanje primeren iz verskega stališča in če je prav, da ocenjuje Cerkev filme, so skoraj vsi odgovorili pritrdilno, na splošno se pa tega ne držijo. Nekateri pač!

Sodba o sedanjih igralkah, o katerih veliko govore in pišejo, je na splošno negativna in odklanjajoča. Zanimive so izjave: Premalo oblečene in prevečkrat poročene; prazne po duhu in igranju, to praznoto pa odtehta telesna oblika; niso vredne tolike reklame in pozornosti; so to, kar hočejo dokazati; so »sputniki«, ki so jih ljudje vrgli v zrak.

Glede filmske rubrike v Mladiki so vsi za to, da se nadaljuje, ker marsikaj pove in naj se po možnosti izpopolni, ker »moramo tudi mi imeti kaj filmskega obzorja«. Naj se tudi oceni filmi iz moralnega stališča in naj se pove, kateri filmi so vredni, da se jih ogledamo.

Dodatne opombe: Film se je izneveril 80% svojemu namenu. Zasleduje preveč trgovske koristi. Premalo je otroških filmov. Bojkotirati je treba slabe filme ter veliko pisati o tem problemu, predvsem o kvarnem vplivu filma na mladino.

Gary Cooper se poslavlja

Nepričakovano se je razširila novica, da se bo Gary Cooper za vedno poslovil od kinematografije. Hollywood je pred njim izgubil že druge znane igrance, kot so Ingrid Bergman, Ava Gardner, Mirna Loy. Sedaj pa se je njim pridružil še Gary Cooper, ki se je raje odločil za mirno življenje v svojem »ranchu«, katerega si je bil že pred leti kupil. Naveličal se je filmskega sveta, v katerem je dosegel velike uspehe in v katerem je njegovo ime zaslovelo kot ime tistih igralcev, ki bodo ostali nepozabni.

Ze zdavnaj je imel igralec namen zaključiti svoje igralsko življenje in se ves posvetiti svoji farmi. A nihče ni slutil, da bo to prišlo tako hitro. Podpisal je še kontrakt za dva filma, ki bosta njegova poslednja, nakar bo rekel zbogom kinu. — Hollywoodu, ki mu je dal slavo.

Novinarjem, ki so prihitei k njemu, je rekel: »Rad imam kino — Hollywood, a še rajši svoj ranch v državi Montani, kjer mislim v miru, daleč proč od mestnega hrupa, preživeti ostala leta svojega življenja«.

ZATON DIVIZMA

Pomanjkanje velikih filmskih igralcev, ki se iz leta v leto bolj stopnjuje, je narekovalo v Ameriki nov tip »zvezdek«. Občinstvo se vedno manj navdušuje nad strastno lepoto, pač pa se zavzema za hladno lepoto, katere začetnica je Grace Kelly. Takozvani »sex appeal« se vedno bolj umika v ozadje in širi se novi ideal »ice water« (ledena voda). A vsi ti razni poskusi očitno kažejo, kako velika je danes kriza pravih igralcev, takih ki bi bili na splošno znani in priljubljeni. Danes se občinstvo nič več ne naveže na igrance, ker je našlo v njih morda osebnost in talent. Drugi činitelj, ki pogloblja to krizo, pa je pomanjkanje skrivnosti, s katero so bili nekdanji igralci obzarjeni. Takrat so bili občinstvu skoro nedostopni in so se zato zdeli kot neka bajna, neresnična bitja; danes pa jih lahko srečajo povsod, v javnih lokalih, na cesti, na obali, gledajo jih lahko po televiziji. Poleg tega pa jim je nekaj njihovo bajno bogastvo ostvarjalo nekak mit, medtem ko je danes mnogo ljudi, ki več zaslužijo kot filmski igralci. Razni činitelji so torej pripomogli k temu, da se danes občinstvo mnogo manj zmeni za igrance kot se je pred desetimi, dvajsetimi leti ali manj.

KOLIKO POTROSI TRŽAČAN ZA KINO

Kinematografska kriza se opazi tudi v našem mestu: v prvih dveh mesecih tega leta je znašala skupna vsota dohodkov v tržaških kinodvoranah 255 milijonov lir, medtem ko je bila lani v istem obdobju 266 milijonov, torej 10 milijonov lir razlike, kar pride na vsakega prebivalca povprečno 50 lir. So razni razlogi za ta pojav: prav gotovo bi lahko na prvem mestu imenovali televizijo, ki gledalce vedno bolj oddaljuje od kinodvoran, sledi nato vedno večje število motornih vozil. Važni faktor pa je tudi zvišanje cen: od leta 1950 do danes so se namreč zvišale za 53%.

78% denarja, ki ga Tržačan potrosi za zabavo, gre v kinodvorane. V letu 1956 so tržaške kinodvorane inkasirale skupno 1 milijardo, 482 milijonov lir, v letu 1955 je prišlo na vsakega prebivalca povprečno 5777 lir, medtem ko je to število padlo v letu 1956 na 5279, to je 498 lir razlike ali 9%. Tržaški prebivalec vidi letno približno 30 filmov. V lestvici italijanskih mest je Trst na sedmem mestu.

»PRIJATELJSKO NAGOVARJANJE«

Kot najboljši letošnji film je dobil nagrado na mednarodnem festivalu v Cannesu ameriški film »Priateljsko nagovarjanje« (»La legge del Signore«) režiserja - producenta Williama Wyllerja.

V glavnih vlogah nastopajo: odlični Gary Cooper kot oče družine Birdwell, Dorothy Mc Gurrie kot njegova žena in Anthony Perkins kot njun prvorojenec.

Bolj kot s strani problematike je film zanimiv po svojem zgodovinskem prikazu ameriške družine. Prvo nagrado pa je dobil predvsem in samo po zaslugi igralcev in režiserja, ki so iz nezanimive problematike znali narediti zanimiv film.

R. A.

Veseli božič in srečno novo leto želijo:

GOSTILNA PRI POŠTI ZORA PRESL — BAZOVICA	MANUFAKTURNA TRGOVINA JOŽE PODOBNIK OPČINE - Narodna ulica 44 - Tel. 21-090	TRGOVINA NAOCNIKOV, FOTO- GRAFSKEGA MATERIALA in podobno VISTA TRST - Ulica Carducci 15 - Tel. 29-656
TRGOVINA JESTVIN FRANC RESINOVIČ TRST, Trg sv. Frančiška 8, tel. 36-809	MIRODILNICA KAREL PODOBNIK OPČINE - Proseška ulica 22 - Tel. 21-552	ČEVLJARNA BENEDIKT KOŠIČ GORICA — Ulica Raštel 1
CVETLIČARNA IVANKA TRST - Ulica dell'Istria 17 - Tel. 95-052	TRGOVINA JESTVIN JOSIP ŠKABAR OPČINE - Narodna ulica 42 - Tel. 21-026	TRGOVINA ČEVLJEV ALPINA GORICA — Korzo 34 — Tel. 25-17
GOSTILNA »AL GAMBERO« TRST — Ulica Udine 37 — Tel. 24-938	PRODAJALNA ZELENJAVE LOJZE KALIN OPČINE — Narodna ulica 44	KAVARNA BRATUŽ GORICA — Ulica Mamelli 2
TRGOVINA JESTVIN URDIH TRST, Ul. Fabio Severo 105, tel. 55-618	MESNICA MERZEK — SOSIČ OPČINE - Proseška ulica 6 - Tel. 21-093	URARNA — ZLATARNA MIKOLJ TRST - C. S. Giacomo 3 - Tel. 95-881
GOSTILNA »PANADA« TRST - Ulica Rossini 10 - Tel. 37-909	TRGOVINA JESTVIN GUŠTIN REPENTABOR	ZLATARNA in TRGOVINA ČEVLJEV BRATA MALALAN OPČINE — Alpiska cesta
KROJAŠKI SALON za dame in gospode PODGORNIK LEOPOLD TRST — Ulica Oriani 9 — Tel. 41-915	GOSTILNA PRI FANČKI DOLINA	AUTOBUSNO PODJETJE AUTOVIE CARSICHE TRST — Ulica Locchi 20 — Tel. 36-794
KROJAČNICA LADO PREMUR TRST, Ul. Ginnastlica 35/1, tel. 45-447	TRGOVINA JESTVIN KOS DANILO MACKOVLJE	TRGOVINA JESTVIN MARC IGNACIJ TRST — Ulica S. Marco 10
KROJAŠKI SALON STANISLAV KOŠUTA TRST - Ulica Raffineria 5 - Tel. 95-498	PEKARNA RUDOLF MARC BAZOVICA	TRGOVINA Z MESNIMI IZDELKI JOSIPINA FONDA TRST — Ul. Škedenj 93 — Tel. 44-443
TRGOVINA JESTVIN MILAN BEVK TRST — Ul. Sonnino 9 — Tel. 41-572	GOSTILNA KRIŽMANČIČ BAZOVICA 113	MANUFAKTURNA TRGOVINA KRAVOS SKEDENJ — Ulica Soncini
PEKARNA IN SLAŠČIČARNA SANCIN SKEDENJ - Ul. Soncini 153 - Tel. 93-241	TRGOVINA in GOSTILNA MAHNIČ BAZOVICA	TVRDKA WALTER KNEZ NABREŽINA — Tel. 22-523
ZOBOZDRAVNIK Dr. PAVLICA TRST — Ul. Rittmeyer 13 — Tel. 31-813	MLEKARNA FORNAZARO SKEDENJ — Ulica Servola	TISKARNA GRAPHIS TRST - Ul. sv. Frančiška 20 - Tel. 29-477

TVRDKA

Kerže

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

EMAJLIRANI ŠTEDILNIKI IN PEČI NAJMODERNEJŠIH OBLIK NA VSA GORIVA / POPOLNA OPREMA ZA KUHINJE, JEDILNICE, RESTAVRACIJE, IZ EMAJLA, NERJAVEČEGA (INOX) JEKLA ITD. /ELEKTRIČNI LIKALNIKI, SESALCI ZA PRAH, PRALNI STROJI, GRELCI ZA VODO, HLADILNIKI / DEKORATIVNI PREDMETI UMETNE OBRTI, OD KERAMIKE DO BRUŠENEGA KRISTALA / LESTENCI TER VSEH VRST ELEKTRIČNE LUČI, KLASIČNE IN MODERNE OBLIKE

TRST — PIAZZA SAN GIOVANNI — TEL. 35-019

GOSTILNA

OSTROUŠKA

t r s t
ulica s. nicolò 1
telefon 37-918

*se toplo
priporoča*

KURET MIRAN
UVOZ - IZVOZ

Zaloga domačih in tujih vin
ter likerjev

TRST, Ul. della Fabbrica, 4
Telefon 55-751

Poleg drugih vin Vam nudi pristna istrska in vy-
pusta vina ter kraški teran po ugodnih cenah.

PAPIRNICA
TISKARNA

B. Bernardi

T r s t

Osrednja trgovina: Rojan ul. Hermagora 2

Podružnica: Opčine, Narodna ul. 87

Okraski za božična drevesa in jaslice
Velika izbira iger za sveti večer in silvestrovo

LIR 100.-